

ENSIMMÄISEN EHDOTUSVAIHEEN VASTINEET

Kilpisjärven osayleiskaava
Enontekiö

Tähän asiakirjaan on koottu Kilpisjärven osayleiskaavan ensimmäisestä kaavaehdotuksesta saatu palaute. Lausunnot ja muistutukset koskevat Seita Oy:n laatimaa osayleiskaavaehdotusta, joka pidettiin julkisesti nähtävillä 1.6.–16.7.2021 välisen ajan. Kaavaehdotuksesta saatiin kahdeksan lausuntoa ja neljä muistutusta. Viranomaiset totesivat ehdotusvaiheen julkisen kuulemisen jälkeen, että ehdotusaineiston vähäistä suurempi tarkistaminen on tarpeen, minkä vuoksi kaavaehdotus tulee asettaa uudelleen nähtäville. Kaavan laatija vaihtui ensimmäisen ja toisen ehdotusvaiheen välissä. Tässä asiakirjassa käsitellään ainoastaan ensimmäisestä kaavaehdotuksesta saatua palautetta. Toisen kaavaehdotuksen lausunnot ja muistutukset kootaan erilliseen tiedostoon ja niihin laaditaan erilliset vastineet.

LAUSUNNOT.....	2
Lapin liitto 23.6.2021	2
Rajavartiolaitos 23.6.2021	2
Helsingin yliopiston bio- ja ympäristötieteellisen tiedekunnan Kilpisjärven biologinen asema 12.7.2021	2
Käsivarren luonnonsuojeluyhdistys ry 16.7.2021	4
Lapin ELY-keskus 5.8.2021	5
Saamelaismuseum Siida 6.8.2021	16
Metsähallitus 31.8.2021	18
Lapin Jätehuolto kuntayhtymä Lapeco 19.4.2022.....	22
MUISTUTUKSET	23
Yksityishenkilö 14.7.2021	23
Kilpissafarit 16.7.2021	25
Yksityishenkilö 16.7.2021	25
Yksityiset maanomistajat 13.7.2021	26

Lausunnot

Huomioitavaa: lausunnoista on poistettu henkilötiedot. Lisäksi lausuntojen alussa olevat johdannot on jätetty pois, mikäli ne ovat ainoastaan referoineet kaavaprosessia tai kaavan sisältöä.

LAUSUNTO	VASTINE
Lapin liitto 23.6.2021 Lapin liitto on lausunut myös yleiskaavan luonnosvaiheessa 11.12.2012. Kaavaselostuksessa on tuotu esille maakuntakaavan merkinnät ja määräykset. Lapin liiton virasto toistaa luonnosvaiheen lausunnossaan mainitsemansa huomion, että kaavaselostuksessa olisi lisäksi hyvä tuoda esille yleiskaavaratkaisun suhde maakuntakaavaan. Lapin liiton virasto toteaa, että yleiskaavaehdotus toteuttaa maakunnan suunnittelun ja Tunturi-Lapin maakuntakaavan tavoitteita.	Toisen ehdotusvaiheen kaavaselostuksessa on kuvattu yleiskaavaratkaisun suhde maakuntakaavaan.
Rajavartiolaitos 23.6.2021 Lapin rajavartiostolla ei ole lausuttavaa Kilpisjärven yleiskaavan ehdotusvaiheen aineistoon liittyen.	Lausunto ei aiheuta toimenpiteitä kaavaan.
Helsingin yliopiston bio- ja ympäristötieteellisen tiedekunnan Kilpisjärven biologinen asema 12.7.2021 Kilpisjärven yleiskaavaluonnos on ollut virallisesti nähtävillä ensimmäisen kerran syyskuussa 2012. Aikaa on kulunut ja kaavoitustarpeet ovat muuttuneet. Yleiskaavassa pitäisi ottaa huomioon erityisesti Saanan alueen ainutkertainen luonto ja sen säilyttäminen sekä koko Natura-alueen suojelu. Rakentamisen ja eri kaava-alueiden sijoittelu tulisi järjestää niin, että se ei vaaranna luontoa, luonnon monimuotoisuutta tai muuttaisi ainutkertaista luontomaisemaa. Kaavassa olevat vanhat käyttämättömät varaukset olisi hyvä poistaa ja samanlaiset toiminnot tulisi keskittää lähelle toisiaan samalle alueelle. Liiketoiminta tulisi keskittää ydinkeskustaan ja pitää pysyvän asutuksen alueet erillään loma-asutuksesta. Luonnossa liikkuja tulisi ohjata merkityille reiteille säästään herkkää tunturia kulumiselta. Pohjois-Kilpisjärven alue on ainutlaatuinen eli pilkka nuoressa Kõlivuoristossa, jota meillä ei ole muualla Suomessa. Saanan ja Mallan alueella kalkkikivikerrokset työntyvät pintaan luoden pohjan erityiselle flooralle ja eläimistölle. Tämän kapean suikaleen eli Käsivarren "sormien päät", maamme suurtunturit kuuluvat EU:n tasolla ainoaan arktis-alpiiniseen kasvi- ja eläinyhdyskuntakesittymään, joka EU-tasolla on uniikki ja säilyttämisen arvoinen. Näin ollen kaavoituksen lähtökohtana tulee olla alueen monipuolisen luonnon säilyminen elinvoimaisena luonto- ja kulttuuriympäristönä. Mitä lähemmäksi Saanan juurta ja rinteitä ollaan kaavoittamassa, sitä suuremmalla syyllä kaavoitus tulee tehdä huolellisella arvojen ja vaikutusten punnitsimisella sekä minimoida sinne rakentamista. On hyvä tietää, että Saanan ja Mallan alueella	Lausunto on jätetty ensimmäisestä kaavaehdotuksesta. Sekä kaavakarttaa että kaavaselostusta on tämän jälkeen päivitetty merkittävästi. Kilpisjärven osayleiskaavan yhtenä tavoitteena on säilyttää alueen erämainen luonne ja pyrkiä suojaamaan arvokasta lajistoa niillä keinoilla, joita yleiskaavoituksessa on käytettävissä, esimerkiksi rakentamisen sallivien kaavamerkintöjen harkitulla sijoittamisella sekä antamalla asiaa koskevia kaavamääräyksiä. Kaava-alueella on toteutettu täydentäviä luontoselvityksiä kesäkaudella 2023. Arvokkaita luontokohteita ja lajiesiintymiä on kartoitettu maastokäynneillä, Suomen Lajitietokeskuksen laji.fi-palvelun tiedoilla sekä asemakaavojen luontoselvitysten avulla. Luontoselvityksen suosituksissa on nostettu esiin lausunnossakin mainittu kasvillisuuden kulutuskestävyys. Selvityksessä on huomioitu myös lausunnossa mainitut putkilokasvit sekä sammallajisto.

LAUSUNTO

esiintyy 30 putkilokasvina, joita ei ole missään muualla maassamme ja niiden lisäksi 10 lajia, joilla on 1–2 pientä esiintymää muualla Suomessa. Nämä kasvilajit tarjoavat täällä eläville harvinaisille eliöille ainoan elinympäristön.

Viime vuosina on yleisesti alettu pohtia ja keskustella, halutaanko koko ajan kasvattaa kävijämääriä näin hienoille ja erikoisille alueille. Ymmärretään hyvin, miten suuremmat kävijämäärät kuluttavat niin rakennettua ympäristöä kuten myös niitä ympäröiviä alueita mukaan lukien niihin liittyvät polkuverkostot. Pohjois-Kilpisjärven luonto on erityisen herkkä ja haavoittuva, mikään ei tässä viileässä ympäristössä uusiudu tai palaudu nopeasti vaan siihen menee vuosikymmeniä. Alueen luonto ja sen rauha vetävät puoleensa kävijöitä yhä suuremmassa määrin ja kaavoituksella on ohjattava luonnon käyttöä siten, että luontoarvot eivät vaarannu ja että huomioidaan valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet sekä kansainväliset sitoumukset (YK:n kestävä kehityksen tavoitteet, Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus, Pariisin ilmastopöytäkirja). Erityisen tärkeää on, että selkeät kulkuväyläreitit, pyöräily- ja polkuverkostot on suunniteltu niin, että ne kattavat matkailijoiden tarpeen ja ohjaavat liikennettä alueella luontoa vaarantamatta.

Oheissa huomioita ja muutosehdotuksia yleiskaavaehdotukseen:

- Matkailutoiminnan kasvattamista Saanan ainutlaatuisen suojelualueen läheisyydessä, pitää välttää. Aluetta voi kehittää asuinalueena ja yleisenä alueena. Suojelualueen ja rakentamisalueen rajan pitää jättää riittävä suojavyöhyke suojelualueen turvaamiseksi.
- Ranta-alueita ja vesistöä pitää suojella ja rannan ja vesistö väliin pitää jättää rakentamaton vyöhyke. Rakentamista ei pidä sallia rannan läheisyydessä.
- Kevyenliikenteenväylä kylästä Saanan parkkipaikalle saakka, sijoitettuna tien reunaan 2 m leveänä kaistana, on luonnon ja vesistön säilymisen ja reitin ylläpidettävyyden kannalta paras ratkaisu. Kapealle rantakaistaleelle sijoitettu vaihtoehto on talvella toimimaton, mikäli sitä ei erikseen aurattaisi ja se rasittaa alueen vesistöä.
- Salmivaara ei ole sopiva paikka RM-1-alueelle luontoarvojen vaarantumisen vuoksi. Parempi paikka voisi löytyä eteläisen kylän osan liikekeskuksen läheisyydestä.
- Salmivaaran AR- eli loma-asuntoalueella sijaitsee tärkeitä luontokohteita. Aluetta tulee pienentää huomioiden luontokohteiden arvo.
- Aivan valtatie 21 viereen sijoitettu pitkulainen teollisuusalue (TY-1) on liian lähellä Natura-alueen vesistöä vaarantaen luontoarvoja. Kyseessä on myös maisema-arvo, sillä se pilaa maiseman kylään saavuttaessa. Pienimuotoinen teollisuustoiminta voitaisiin sijoittaa AOT-tonttien yhteyteen tai TY-1 alueen kokoa ja paikkaa pitäisi pohtia uudesta näkökulmasta.
- Muotkatakan lahteen varattu ohjeellinen ajoharjoittelurata pitäisi poistaa. Ajoharjoittelurata saastuttaa heikon puskurikyvyyn Natura-alueeseen kuuluvaa rajavesistöä. Em. ajoharjoittelurataan liittyvä RM-2-alue jää tarpeettomaksi harjoitteluradan poistuttua ja tulisi poistaa.

VASTINE

Kaavassa osoitettavia aluevarauksia on muutettu mm. luontoselvityksissä tehtyjen havaintojen pohjalta.

Rakentamiseen osoitettavia alueita on muotoiltu ensimmäisen ja toisen ehdotuksen välissä siten, että rakentamisen sallivat kaavamerkinnot sijaitsevat suppeammalla alueella kuin 1. ehdotuksessa. Valtaosa alueista on jo valmiiksi rakentuneita. Osa rakentamisen reservialueista on poistettu kokonaan biologien suositusten perusteella. Myös lausunnossa mainituista käyttämättömistä aluevarauksista osa on poistettu. Alueella on kuitenkin tarpeen varautua maltilliseen asuin-, loma- ja matkailurakentamisen tarpeeseen. Näille toiminnoille on osoitettu tilaa ensisijaisesti olevan rakennetun ympäristön yhteydestä, jolloin rakentaminen pysyy suhteellisen pienellä alueella taajamien välittömässä läheisyydessä.

Kelkkailu-, pyöräily- ja retkeilyreitit on tarkistettu ja käyttötarkoitusta osoittavia merkintöjä on tarpeen mukaan muutettu vastaamaan tarvetta. Suuri osa kaavassa osoitetuista reiteistä on vakiintuneita linjauksia ja olemassa olevaa polustoa. Valtatien 21 varren ohjeellinen jalankulun ja pyöräilyn yhteys on siirretty tien itäpuolelle.

Uusia loma-asuntoalueita tai matkailupalveluiden alueita ei pääsääntöisesti ole osoitettu suoraan Kilpisjärven rantaan kiinni, vaan väliin on jätetty rakentamatonta vyöhykettä. Rakentamisen tarkempi sijoittuminen ratkaistaan asemakaavoituksella. Rantojensuojeluohjelman alueilla on lisäksi määrätty, että *valtion rantojen suojeluohjelman osa-alueella tulee rakentaminen ratkaista kaavoituksella. Rakentamisen ulkopuolelle jäävät alueet tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina.* Lisäksi tulva-alue rajoittaa osaltaan rakentamisen sijoittumista lähelle rantoja. Tulva-alue on osoitettu kaavakartalla.

Sekä Muotkatakan lahden ajoharjoittelurata, että Taatsavaaran moottoriturheilualue merkintä on poistettu kaavaehdotuksesta.

LAUSUNTO	VASTINE
- Onko alueella tarpeen olla moottoriurheilualueita? Pitäisikö aluetta kehittää enemmänkin luontoa vähemmän vaurioittavan matkailun suuntaan? Taatsavaaraan MK eli moottoriurheilualuetta pitäisi tarkastella kriittisesti ja jopa poistaa. - Alajärven rantaan Pikkuvaaran kohdalle merkitty LL-alue kaipa selostusta. Onko se lentotoimintaan varattava uusi vanhan korvaava alue vai toinen lisäalue? Kaikki lentotoiminta olisi hyvä keskittää yhdelle alueelle, jolloin saaste- ja meluhaitat rajoittuvat suppeammalle alueelle. Vanhaan lentoasemapaikkaan on merkitty kahdelle helikopterille paikat. - Uusi RM-alue, joka on sijoitettu nykyisen kylän eteläosan liikekeskuksen yläpuolelle sekä sen vieressä oleva asuinalue (AP-1) laajentaa mittavasti rakentamista valtakunnallisesti suojellulle maisema-alueelle. Alueen rajausta on syytä tarkastella kriittisesti ja kohtuullistaa. Yleisesti RM ja AP alueet olisi hyvä suunnitella lähelle toisiaan niin että ne muodostaisivat selkeät omat alueensa. - Mikäli porotiloille on tarkoitus sallia lyhytaikaisesti vuokrattavia mökkejä/useita omakotitaloja tämä olisi hyvä tarkentaa kaavassa. - Alueen moottorikelkkareittiverkostoa tulisi pohtia vielä kriittisesti. Nimismiehenkeinolta tien suuntaisesti Saanan puolella koivikossa kulkeva moottorikelkkareitti, joka kulkee kartalla kyläkeskukseen omakotitalo- ja matkailua palvelevien alueiden kautta tulisi poistaa. Uusi reitti lisäisi melua häiriötä ja liikennettä. Samalla kannattaa miettiä kylän keskustasta tunturiin lähtevien moottorikelkkareittien runsautta. Reittien määrää olisi hyvä selkeyttää ja vähentää. Reitit aiheuttavat vaaratilanteita ja kuluttavat luontoa. - Salmivaaran liepeellä olevaan Maantiesaaressa ei tule merkitä moottorikelkkailun levähdyspaikkaa, koska paikassa sijaitsee muinaismuisto. Kilpisjärven Suomen puolella olevat vähäiset saaret tulee säilyttää luonnontilaisina. - Jehkatsille Veikkalampiin läheisyyteen sijoitettu levähdyspaikka tulisi poistaa. Alueella sijaitsee eri yliopistojen tutkimuskenttiä. Levähdyspaikka houkuttelisi lisää liikkuja herkkään tunturiluontoon, vaikka käytettäisiin vanhaa saksalaistien pohjaa. - Miten yleiskaavassa varaudutaan kasvavaan maastopyöräilyyn? Paineita on merkittyjen pyöräilyreittien saamiseen yleiskaava-alueelle. Merkityillä reiteillä vältetään kasvavan maastopyöräilyn kuluttavat vaikutukset luontoon. - Minne on ajateltu sijoitettavan esim, valjakkokoirayritystoiminta, joka nyt hirttaa kyläläisten välejä ollessa keskellä omakotitaloaluetta?	Pikkuvaaran lähellä sijaitsevaa LL-merkintää on täsmennetty muotoon LL/res. Merkintä osoittaa alueen, johon helikopteritason sijoitusta on mahdollista tutkia, mikäli taso halutaan tulevaisuudessa siirtää etäämmäs keskustaaajamasta. LL/res-merkinnän määräykseen on kirjattu, että jätevesien ja hulevesien käsittely tulee ratkaista niin, ettei kentästä aiheudu pinta- ja pohjavesien pilaantumisen vaaraa. Lausunnossa mainittuja RM- ja AP-alueita on pienennetty ja RM-alue on muutettu AT- ja AP-alueiksi. Porotila-alueita osoittavaan kaavamääräykseen on täsmennetty, millaisia rakennuksia alueelle saa rakentaa. Lausunnossa mainitun moottorikelkkailu-uran on tarkoitus korvata moottorikelkkareitti, joka nykyisellään kulkee Käsivarrentien myötäisesti keskustapalveluiden vierestä. Kaavassa osoitettu ura tuottaa asutukselle vähemmän häiriötä kuin nykyinen reitti. Maantiensaaren ja Veikkolammien osoitettujen levähdyspaikkojen tarkoitus on vastata matkailijoiden tarpeisiin ja ohjata käyttöä näille paikoille kaava-alueen arvokkainta luontoa vaalien. Taukopaikkarakenteet tukevat tavoitetta ympärivuotisen matkailun tarpeisiin ja ne voidaan suunnitella ja toteuttaa kestävästi tutkimusalueita vaarantamatta. Kaavan ulkoilureittien tarkemmalla suunnittelulla voidaan ratkaista pyöräily ja koiravaljakkotoiminnalle on löydetty paliskunnan kanssa sopia paikka Salmivaaran länsiosasta.
Käsivarren luonnonsuojeluyhdistys ry 16.7.2021	
Käsivarren luonnonsuojeluyhdistys ry:n hallitus lausuu yleiskaavaehdotuksesta seuraavaa: Kilpisjärven yleiskaavan valmistelu alkoi runsaat kymmenen vuotta sitten Kilpisjärvi 2020-hankkeella, jonka pohjalle Enontekiön kunnan esittämä vuoden 2012 kaavaluonnos perustui. Sen jälkeen Kilpisjärven kylän rakennuskantaa on kasvatettu kyläalueen asemakaavan muutoksilla ja poikkeusluvilla. Tämä on johtanut muun muassa siihen, että RM-, RA- ja AO-korttelit ovat sekoittuneet. Vakinaiseen asumiseen tarkoitettuja tontteja on päätyntä matkailukäyttöön.	Osayleiskaavassa vakituiseen asumiseen ja loma-asumiseen sekä matkailurakentamisen sijoittumista on pyritty selkiyttämään ja mahdollisuuksien mukaan myös eriyttämään toisistaan. Vakituiseen asumiseen tarkoitettuja alueita on osoitettu erityisesti keskustaaajaman välittömään läheisyyteen, kun taas loma-asuminen ja matkailurakentaminen on osoitettu etäämmäs keskustasta. Jo

LAUSUNTO	VASTINE
Uudisrakentaminen on painottunut matkailu- ja lomarakentamiseen samalla, kun vakinaisen asutuksen rakennuspaikoista on ollut huutava pula. Yleiskaavassa tulisi tarkentaa ja selkiyttää rakennus- ja kaavamääräyksiä. Myös jätehuollon ja kunnallistekniikan varmistaminen on tärkeää kaavan laatimisen yhteydessä. Yleiskaavan moottorikelkka- ja retkeilyreitit kaipaavat selkiyttämistä. Maastoretkelyyn – muun muassa pyöräilyn – suosio on kasvanut vauhdikkaasti viime vuosina. Yleiskaavaehdotuksen kartta ja taustaselvitykset ovat monilta osin vanhentuneet. Kartta tulee päivittää nykyistä infraa ja rakennuskantaa vastaavaksi. Poronhoidon tilanteesta on tehty tuore selvitys, mutta päivitys tarvittaisiin myös luontoselvitykseen ja muinaismuistokartoitukseen. Kilpisjärven yleiskaavaehdotuksen kartta ja oheismateriaali olisi pitänyt toimittaa nähtäväksi Kilpisjärven monitoimitaloon.	olemassa olevan rakennuskannan käyttötarkoituksen muuttaminen ei ole pelkällä yleiskaavalla mahdollista eikä tarkoituksenmukaista, joten poikkeamisluvulla rakennetut tontit säilyvät sellaisinaan. Yleiskaavan mittakaavalla ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa jätehuollon pisteitä. Vesihuoltosuunnitelman mukaiset merkinnät on toisessa kaavaehdotuksessa. Moottorikelkka- ja retkeilyreittejä on tarkasteltu sekä olevien reittien puitteissa että yhteystarpeiden kannalta. Tavoitteena on muodostaa reittiverkosto, joka ei tarpeettomasti heikennä luonnonolosuhteita. Reitistön tulee olla sen verran kattava, että matkailijat pysyvät osoitetuilla reiteillä. Retkeilyalueille sallitaan virkistykseen liittyvien reittien rakentaminen luonnon kulumisen estämiseksi. Kaavan ulkoilureittien tarkemmalla suunnittelulla voidaan ratkaista pyöräily. Osayleiskaava-alueella on toteutettu luontoselvitys kesällä 2023. Nähtäville tuleva toinen ehdotusaineisto toimitetaan Kilpisjärven monitoimitaloon.
Lapin ELY-keskus 5.8.2021	
Lapin ELY-keskus lausuu osayleiskaavaehdotuksesta seuraavaa: Yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 39 §:ssä. Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon: 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys, 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö, 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus, 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla, 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön, 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset, 7) ympäristöhaittojen vähentäminen, 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Edellä tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.	

LAUSUNTO	VASTINE
Kaavan oikeusvaikutuksesta Kaavaselostuksen mukaan yleiskaava on tarkoitus laatia oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Yleiskaavalla esitetään lähes kaikki rakentaminen ohjattavaksi asemakaavoituksella. Yleiskaavan perusteella voidaan rakentaa reittien kuntoa ja varustusta (opastusta, taukopaikkoja). Kaavaluonnoksesta poiketen yleiskaavaehdotuksessa ei enää esitetä tuulivoimaloiden rakentamiseen oikeuttavan yleiskaavan laatimista. Yleiskaavaa ei siten ole tarkoitettu maankäyttö- ja rakennuslain 44 §:n 1 momentissa tai 72 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ohjaamaan rakentamista. Tieto ei kuitenkaan kovinkaan selkeästi käy esille yleiskaavaehdotuksen selostuksesta. Lapin ELY-keskus katsoo, että kaavaselostuksessa tulisi paremmin selkeyttää sitä, minkätasoisia rakentamista reittien kunto ja varustuksen parantaminen tarkoittaa sekä millaisia mahdollisia lupa- tai toimenpideilmoitusmenettelyitä se edellyttää. Tällä hetkellä jää epäselväksi, mahdollistaako yleiskaava esimerkiksi päivätuvan rakentamisen, jolloin kysymys on jo MRL 44 §:ssä tarkoitettusta rakentamisesta. Kaava-alueen rajauksesta Yleiskaava-alueen raja on osoitettu punaisella kolme pistettä ja viiva – merkinnällä. Kaava-alueen rajaa osoittavaa merkintä puuttuu merkinnän selityksistä. Merkintä tulee lisätä selityksiin. Kaava-alueen raja osoittaa kaavan oikeusvaikutusten ulottuvuutta, minkä vuoksi kaavamerkintöjä ei tule osoittaa kaava-alueen rajan ulkopuolelle saman vahvuisella värillä ja viivalla kuin kaava-alueella. Lapin ELY-keskus pyytää tarkistamaan kaava-alueen rajausta tai moottorikelkkareittien esittämistä. Maakuntakaavan ohjausvaikutus Maakuntakaavassa on osoitettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä alueita ja kohteita, jotka tulee ottaa huomioon myös tarkemmassa alueidenkäytön suunnittelussa. Yleiskaavasta puuttuu Tunturi-Lapin maakuntakaavassa esitetty merkintä ma 5972 Ahdaskurun silta. Enontekiön Ahdaskurun yksiaukkoinen kivihoivusilta (valmistunut vuonna 1943) on museosiltojen joukossa tyyppinsä ainoa edustaja. Siltaa ja sen ympäristöä on kunnostettu nykyliikenteen ja matkailukäytön ehdoilla. Silta on otettu Tiehallinnon nimeämäksi museokohteeksi vuonna 1983. (rky.fi). Lapin ELY-keskus pyytää lisäämään yleiskaavaan Ahdaskurun sillan valtakunnallisesti merkittävänä rakennetun kulttuuriympäristön kohteena. Leutsuvaara on Tunturi-Lapin maakuntakaavassa luontaistalous- ja poronhoitovaltaista aluetta (Ms-1). Kaavamääräyksen mukaan merkinnällä osoitetaan pääasiassa luontaiselinkeinokäyttöön ja poronhoitoon tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallisiin käyttötarkoituksiin sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin. Leutsuvaara rajoittuu lisäksi Tornion-Muonionjoen Natura-alueeseen, joka on osoitettu maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL 4207). Leutsuvaaraan on sijoitettu moottoriurheilualue (MK), jonne kaavamääräyksen mukaan	Toinen kaavaehdotus on laadittu MRL 42 §:n mukaisesti oikeusvaikutteisena. Oikeusvaikutteinen osayleiskaava ohjaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaan viranomaisten ja maanomistajien toimintaa, asiaa on avattu selostuksessa. Yleiskaavan raja on muutettu YM:n ohjeiden mukaiseksi ja lisätty merkinnän selityksiin. Kaavamerkinnät vahvistuvat luonnollisesti vain kaava-alueen rajan sisällä. Viivamerkintöjä esim. reittejä ja Naturaa kuvaavia on jatkettu tarkoituksella alueen rajan yli, jotta osalliset ymmärtävät merkinnän kuvaavan nykytilannetta. Ahdaskurun silta on toisessa ehdotusvaiheessa merkitty kaavakartalle, huomioitu arvot turvaavin kaavamääräyksiin ja se on kuvailtu kaavaselostuksessa. Sekä Muotkatakan lahden ajoharjoittelurata, että Leutsuvaaran lähellä sijaitsevan Taatsavaaran moottoriurheilualue merkintä on poistettu kaavaehdotuksesta.

LAUSUNTO	VASTINE
maanomistaja saa myöntää lupia moottorikelkkailuun tällä rajatulla alueella. Kaavaselostuksesta ei tarkemmin käy esille, voiko moottoriurheilualan osoittamisella olla haitallisia vaikutuksia Natura-alueeseen. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan M-alkuiset aluevarausmerkinnät on ympäristöministeriön yleiskaavamerkintöjä ja -määräyksiä koskevassa ohjeistuksessa lähtökohtaisesti mielletty maa- ja metsätalouteen liittyviksi. Leutsuvaaran pohjoispuoliselle vesialueelle on osoitettu ohjeellinen ajoharjoitteluradan alue vesialueella. Kaavamääräyksen mukaan radan toteuttamiseen on saatava ympäristölupa. Alue on Tunturi-Lapin maakuntakaavassa osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL 4207). Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu laajat retkeily- ja ulkoilualueet (VR) Saanan suojelualueen ympärille. Tunturi-Lapin maakuntakaavassa Saanan ympäristö on osoitettu luonnonsuojelualueeksi (SL) ja luontaistalous- ja poronhoitovaltaista alueeksi (Ms-1). Kaavaselostuksesta ei käy esille, että vaikutuksia olisi arvioitu MRL mukaisesti. Luonnonsuojeluun liittyvistä seikoista jäljempänä enemmän. Peeraan sijoitettu matkailupalvelujen alue (RM-4) ja porotila-alue (APO) on osoitettu Tunturi-Lapin maakuntakaavassa Ms-1 -merkinnällä. Kaavaselostuksessa ei enemmälti perustella RM-4 ja APO -alueiden sijoittamista Ms-1 -alueelle. Pohjakartalta on nähtävissä, että alueet ovat ennestään rakennettuja. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yleiskaavassa esitettyjen alueiden laajuuden määrittelyyn olisi kuitenkin tullut esittää joitakin perusteluja kaavaselostuksessa. Tunturi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu maantien varteen sähkölinja, joka ilmenee myös yleiskaavan pohjakartalta. Yleiskaavassa ei ole kuitenkaan tehty aluevarausta olemassa olevalle voimansiirtolinjalle. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan tulee turvat valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Lapin ELY-keskus katsoo, että vähintään maakuntakaavassa osoitetut sähkölinjat tulee osoittaa myös yleiskaavassa. Liikenne ja melu Osayleiskaava antaa lähtökohdat liikennejärjestelmälle ja eri liikennemuotojen toimintaedellytysten turvaamiselle. Kaavaehdotus kattaa Kilpisjärven kyläalueen ja sen lähialueet Peerasta Jehkaksele. Valtatie 21 lävistää koko alueen. Kaavan asiakirjoista ei käy esille, että melulle herkkiä alueita (kuten maantiet tai moottoriurheilun alue) olisi enemmälti selvitetty kaavan laadinnan yhteydessä. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yleiskaavassa liikennemeluun on erityisesti kiinnitettävä huomiota asumista ja loma-asumista sallivien aluevarausten (AP, APO, RA) kohdalla. Myös RM-alueilla tulee vastaavasti huomioida melusta aiheutuvat rajoitteet, koska alueet mahdollistavat myös majoitusrakentamista. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan tulee ehkäistä melusta ja tärinästä aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Lapin ELY-keskus katsoo, että melulle herkkä alue tulee yleiskaavassa osoittaa kaavamerkinnöin ja -määräyksiin. Melua koskevat ohjearvot on määritetty valtioneuvoston päätöksessä 993/1992. Maanteillä tapahtuvan liikennöinnin tärinävaikutuksia tulee torjua aluevarauksia osoitettaessa sekä kaavamääräyksiin. Lapin ELY-keskus katsoo, että melu- ja tärinävaikutusten lieventämistavoitetta tulee vähintään ohjata yleismääräyksiin.	Kaavakarttaan merkityt yhtenäisen värinen APO-alue ja RM-kohde osoittavat alueella jo olevaa toimintaa Peeran alueella. APO-alueelle on varattu pienehköt laajentumisalueet (APO ja APO/res) sen varalle, että toiminta tarvitsee tulevaisuudessa enemmän tilaa. APO- ja RM-alueiden laajuutta on tarkasteltu uudelleen toisessa ehdotusvaiheessa ja alueita on päädytty pienentämään. Lisäksi RM-alue on muutettu RM-kohteeksi. Kaavakartalle on lisätty suurjännitelinjan merkintä. Kaavatyö tueksi on laadittu meluselvitys. Kaavassa on osoitettu laskennallinen tieliikenteen melualue, joka osoittaa 45 dB päivämeluvyöhykkeen ennustetilanteessa vuonna 2050. Kaavassa annetaan meluun liittyviä määräyksiä: - Rakennusten suunnittelussa ja sijoituksessa on huomioitava, että valtioneuvoston päätöksen mukaiset melutason ohjearvot ulko- ja sisätiloissa toteutuvat uudis- ja korjausrakentamisessa sekä mahdolliset muutokset melualueessa tiemuutosten myötä. - Valtatien mahdolliset melu- ja tärinävaikutukset ja suojaamistarpeet arvioidaan asemakaavoituksessa ja tarkemman suunnittelun yhteydessä, ennen alueiden ja/tai liikenneväylien parantamistoimien toteuttamista.

LAUSUNTO	VASTINE
Vesi- ja jätevesihuolto Enontekiön kunta on laatinut vesihuollon kehittämissuunnitelman 31.05.2004 (Suunnittelukeskus Oy). Samassa yhteydessä on laadittu kunnan eri alueita koskeva vesihuoltolaitosten toiminta-alue-suunnitelma. Alueen vesihuollon kehittämisen tulisi perustua vesihuollon kehittämissuunnitelmaan. Kaavaselostuksen perusteella ei käy ilmi, miten vesihuollon kehittämissuunnitelma on huomioitu kaavaa laadittaessa. Kaavassa osoitettavaa ylävesisäiliötä ei ole mainittu alueen vesihuollon kehittämissuunnitelmassa. Sen sijaan vesihuollon kehittämissuunnitelman toimenpiteinä Kilpisjärven osalta on toimenpiteiksi esitetty lisävedenottamon (Sillasjärven vedenottamo) rakentaminen vedenkulutuksen vaatimusten mukaan ja yhdysvesijohdon rakentaminen kyläalueen ja Saananjuuren välille. Terveellisen ja turvallisen elinympäristön varmistamiseksi alueen suunnittelussa tulee huomioida alueen vesihuollon tarpeet. Hyvin suunniteltu ja alueen muun kehityksen kanssa rinnan tehty vesihuollon toteuttaminen on taloudellisempaa ja ympäristön kannalta kestävämpää kuin jälkikäteen tehtävät toimenpiteet. Vesihuoltoa palvelevia alueita, kuten vedenottamoita ja jätevedenpuhdistamoa, ei ole esitetty yleiskaavassa omilla kaavamerkinnoillaan. Yleiskaava-alueella sijaitsee Kilpisjärven jätevedenpuhdistamo, käytössä olevat Ailakkavaaran ja Saananjuuren vedenottamot sekä suunnitellun Sillasjärven vedenottamon paikka, jotka tulisi osoittaa yleiskaavalla merkinnällä ET (yhdyskuntateknisen huollon alue). Lisäksi suunnitellun ylävesisäiliön merkintänä tulisi käyttää merkintää ET merkinnän ev (suojaviheralue) sijaan. Sillasjärven vedenottamon tarkoituksena on ollut turvata Kilpisjärven taajaman talousveden saanti. Sen rakentamisella varaudutaan kaavoituksen johdosta lisääntyvään vedentarpeeseen ja kuivien vuosien aiheuttamiin vesihuollon poikkeustilanteisiin. Sillasjärven lisävedenottamolle on myönnetty vesilainmukainen lupa 15.5.2014 (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto PSAVI/28/04.09/2013). Vedenottamon rakentamistoimenpiteitä ei ole tehty lupapäätöksen mukaisessa neljän vuoden määräajassa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta, joten lupa on rauennut. Vedenottamon rakentaminen on kuitenkin olennainen osa alueen vesihuollon turvaamista tulevaisuudessa, minkä vuoksi alueen varaaminen yleiskaavassa tätä tarkoitusta varten on perusteltua. <i>Jätevedenpuhdistamo:</i> Kilpisjärven jätevedenpuhdistamo on mitoitettu siten, että biologinen prosessi toimii optimaalisesti kevät- ja syyskesäsongin mukaisella 700 henkilön kuormituksella. Huippusongin mukaisella 1400 henkilön kuormituksella biologinen prosessi toimii vähintään 80 % teholla. Vuosina 2015–2019 puhdistamolla käsiteltiin jätevettä keskimäärin 42 309,2 m³ vuodessa eli keskimäärin 116 m³/d. Määrä on noin 1,6-kertainen verrattuna kaavaselostuksessa esitettyyn jätevesimäärään vuosilta 1998–2003, mikä osaltaan kertoo Kilpisjärven alueen lisääntyneestä matkailupaineesta. Puhdistamon mitoitus on toistaiseksi ollut riittävä puhdistamolle tulevaan kuormitukseen nähden ja puhdistamo on nykyisellä kuormituksella pääsääntöisesti yltänyt ympäristöluvassa asetettuihin puhdistustehoa ja lähtevän jäteveden	Lausunnossa mainittu suunnitelma ja toiminta-alue-suunnitelma sekä laadittavana oleva yleissuunnitelma on huomioitu lausunnon mukaisesti. Vedenottamot ja vedenpuhdistamo on merkitty toiseen kaavaehdotukseen yhdyskuntateknisen huollon alueina/kohteina (ET). Myös lausunnossa erikseen mainitun suunnitellun Sillasjärven vedenottamon paikka on osoitettu kaavakartalla.

LAUSUNTO	VASTINE
pitoisuuksia koskeviin lupaehtoihin. Suurimmat haasteet puhdistamon toimivuudessa ovat liittyneet lyhytaikaisiin huippukuormitustilanteisiin. Vesihuoltolaitosten toiminta-alue suunnitelma on laadittu 31.05.2004 (Suunnittelukeskus Oy). Toiminta-alue ei vastaa yleiskaavassa asemakaavoitettaviksi osoitettavia alueita. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan alueiden kehittämisessä, suunnittelussa ja tulevassa asemakaavoituksessa olisi hyvä huomioida vesihuollon turvaaminen. Asemakaavoituksen rinnalla tulisi toteuttaa vesihuollon kehittämissuunnitelman ja vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden päivittäminen. Vesihuoltoa tulee kehittää alueen muun kehittämisen rinnalla, jotta vesihuollon palvelut voivat vastata alueen palvelutarpeeseen myös tulevaisuudessa. Vesihuollon kehittämissuunnitelman päivittämisessä tulee huomioida alueen riittävän talousveden laadun ja määrän turvaaminen, uuden vedenottamon rakentaminen ja yhdysvesijohdon rakentaminen verkoston osien välille, jotta koko alueella on saatavissa riittävä määrä laadullisesti ja määrällisesti hyvää talousvettä myös vesihuollon häiriötilanteissa. Lisäksi kehittämissuunnitelmassa tulee huomioida jätevedenpuhdistamon kapasiteetin riittävyys kaavalla osoitettavan asutuksen ja matkailun lisääntyessä. Vesihuoltolain (119/2001) 7 §:n mukaan kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Kunnan tulee huolehtia siitä, että vesihuoltolaitoksen toiminta-aluetta laajennetaan yhdyskuntakehityksen tarpeen mukaan. Toiminta-alueen laajentamisen yhteydessä tulee huomioida vesihuoltolain 8 §, jonka mukaan toiminta-alueen tulee olla sellainen, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vastuullaan olevasta vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti, ja vesihuollon kustannusten kattamiseksi perittävät vesihuollon maksut muodostuvat kohtuullisiksi ja tasapuolisiksi. Asemakaavoitettavaksi osoitettavien alueiden kytkeytyminen aikaisemmin asemakaavoitettuihin alueisiin ja asemakaavojen vaiheittainen toteuttaminen parantaa vesihuoltolaitoksen mahdollisuuksia huolehtia alueen vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti. Asemakaavoitus alueella on suunniteltu toteutettavaksi vaiheittain. Vesihuoltolaitoksen verkoston laajentaminen on syytä kytkeä asemakaavan vaiheittaiseen toteuttamiseen. Aikataulun kytkeminen toteuttaa vesihuoltolain 8.3 §:ää, jonka mukaan toiminta-aluepäättöksen yhteydessä on asetettava tavoitteellinen yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaava aikataulu toiminta-alueen eri osien saattamiselle verkostojen piiriin. Luonnonarvojen vaaliminen Kaavan luontoselvitys on laadittu yli 10 vuotta sitten. Tällä välin luontotyyppien ja lajien uhanalaisuusluokitukset ovat uudistuneet ja luontoselvitys tulee päivittää sen osalta. Myös luontoselvityksen lähtöaineistot (uhanalaisten lajien paikkatietoaineistot, biotooppiaineistot) tulee tarkastaa ja tarvittaessa päivittää. Kaavan vaikutusarvioinnissa tulee käyttää uusinta tietoa vaikutusten arvioinnin pohjana.	Luontoselvitys on päivitetty ja uhanalaisten lajien sekä perinnebiotooppien tuoreet paikkatietoaineistot haettu. Selvitykseen liittyvät maastokäynnit toteutettiin kesäkaudella 2023. Päivitetyn luontoselvityksen menetelmät on kuvattu uudessa selvitysraportissa, joka on kaavaehdotuksen liitteenä.

LAUSUNTO	VASTINE
Luontoselvityksestä ei saa yksiselitteistä tietoa siitä, paljonko aikaa on käytetty lajien ja luontotyyppien kartoituksiin. Lapin ELY-keskus katsoo, että luontoselvitystä on täydennettävä tältä osin. Lausuntoaineistosta puuttuvat luontoselvityksen liitteet. Myös ne tulee lisätä päivitettyinä aineistoon. Kaavakarttaan kaikki luontokohteet on merkitty samalla symbolilla, jonka selitteessä on maininta kohteiden käsittävän luonnonsuojelulain, metsälain ja vesilain mukaisia kohteita. Kaavamerkintä tulee muuttaa niin, että luonnonsuojelulain ja vesilain mukaiset kohteet merkitään kaavamerkinnällä s ja ne tulee indeksimerkinnöin yksilöidä luonnonsuojelulain mukaisiksi ja vesilain mukaisiksi kohteiksi. Selitteisiin tulee liittää soveltuva kaavamääräys, joka takaa kohteen luontoarvojen säilymisen. Muita kuin suoraan luonnonsuojelulain tai vesilain suojaamia luonnonarvoiltaan arvokkaita kohteita, esimerkiksi metsälain 10 §:n mukaiset kohteet, voidaan merkitä kaavaan kaavamerkinnällä luo kohteille soveltuvien kaavamääräysten kera. Edellä mainitut puutteet tulee korjata kaava-asiakirjoihin. Kaavoitettavalle alueelle on merkitty kaavamerkinnällä SL useita kohteita. Kohteet tulisi yksilöidä indeksi numerolla, josta selviää mikä suojelualue on kysymyksessä. Kaavakarttaan on merkitty ulkoilureitti erityisesti suojeltavan lajin suojelualueen läpi (ERA206746) Salmivaaran alueella. Lisäksi saman suojelualueen rajalle on merkitty reitin levähdyspaikka, joka ei kuitenkaan sijoitu reitin varrelle. Erityisesti suojeltavan lajin suojelualueen päätöksessä (LAPELY/32/07.01/2010) on mainittu, että teiden, polkujen tai muiden reittien rakentaminen rajausten alueille; rakennuksien tai rakennelmien rakentaminen rajausten alueille; alueiden vesitalouden muuttaminen; - maa- tai kallioperän vahingoittaminen; luontaisen kasvillisuuden poistaminen, hävittäminen tai vahingoittaminen; moottoriajoneuvoilla ajo; maastopyöräily sekä kaikenlainen muu toiminta, joka saattaa vaikuttaa epäedullisesti rajatuilla alueilla olevien lajien tai luontotyyppien säilymiseen saattavat heikentää tai hävittää suojeluperusteena olevan kiisusammalen ja pitkäperähiirensammalen esiintymiä alueella. Kaavaan merkityn ulkoilureitin ja levähdyspaikan vaikutuksia suojelualueeseen ei ole kaavaselostuksessa arvioitu. Lapin ELY-keskus toteaa, että kaavassa osoitettujen alueiden- ja kohteiden vaikutukset tulee arvioida. Kaavan asiakirjoista ei käy esille, onko Salmivaarassa SL-alueelle osoitettu reitti ennestään ulkoilulain perustettu ulkoilureitti vai suunniteltu uusi reitti. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan uutta reittiä ei tule osoittaa suojelualueelle. Reitti ja reitin levähdyspaikka tulee sijoittaa siten, etteivät ne aiheuta vaikutuksia suojelualueiden suojeluperusteisiin. Yleiskaava-alueen vireillä olevalle asemakaava-alueelle (Pohjois-Kilpisjärvi) sijoittuu kalkkihuuresammalen esiintymiä, jonka suojelemisesta on tehty aloite Lapin ELY-keskukseen. Kalkkihuuresammal kasvaa kalkkivaikutteisten lähteiden ympäristössä ja Lapista tunnetaan yhteensä 24 esiintymää. Laji on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi ja lisäksi se on erityisesti suojeltava. Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Edellä tarkoitettu kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille (luonnonsuojelulaki 47	Biologien kanssa yhteistyössä on selvityksen tulokset osoitettu kaavassa kohteina tai alueina, ja niille on muotoiltu luontoarvot turvaavat määräykset. Yleiskaavan mittakaavasta johtuen yksilöivä numerointi ei ole tarkoituksenmukaista. Salmivaaralla sijaitsevan suojelualueen halki osoitettu reitti ja suojelualueen viereinen levähdyspaikka on poistettu kaavakartalta. Kyseessä ei ole ulkoilulain nojalla perustettu ulkoilureitti. Ohjeellisen ulkoilu-/retkeilyreitit toteuttamiseksi tulee laatia tarkemmat suunnitelmat ja tehdä reittitoimitukset. Kalkkihuuresammalen esiintymispaikka on merkitty kaavakartalle lausunnossa esitetyn mukaisesti luonnonsuojelulain mukaisena kohteena (SL). Kaavamääräyksessä todetaan, että luonnonsuojelulain mukaisen kohteen alueelle ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät suojeltavan lajin

LAUSUNTO	VASTINE
§). Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kohde tulee merkitä yleiskaavaan merkinnällä SL. Lisäksi kaavamerkintää tulee tarkentaa siten, että se yksilöi suojeltavan kohteen. Osa rakentamiseen osoitetuista alueista sijaitsee rantojensuojeluohjelmaan kuuluvalla Käsivarren tunturijärvet –nimisellä alueella. Alue on sisällytetty rantojensuojeluohjelmaan edustavana tunturialueen järviä, jokivarsia ja lampia sisältävänä kokonaisuutena. Rantojensuojeluohjelman tarkoituksena on säilyttää ranta-alueet luonnonmukaisina ja rakentamattomina, joten yleiskaavan rakentamisalueet on lähtökohtaisesti pyrittävä osoittamaan rantojensuojeluohjelman ulkopuolelta. Yleiskaavaa laadittaessa tulee pyrkiä rantojensuojeluohjelman mukaiseen suojelualueiden toteuttamiseen, mutta paikallisten näkökohtien vuoksi voidaan ohjelmasta poiketa, mikäli suojelutavoite ei oleellisesti vaarannu. Rantojensuojeluohjelman rajausta ei käy ilmi kaavakartasta, eikä suojeluohjelmaa ole huomioitu mm. yleiskaavaehdotuksen kuvauksessa, mutta luontoarvoihin kohdistuvissa vaikutuksissa RSO-alue on lyhyesti käsitelty. Kaavaselostuksesta tulee käydä ilmi, miten rantojensuojeluohjelman periaatteet ja linjaukset on otettu huomioon ja tarkentaa rakentamisen vaikutusten arviointia. Natura-arvioinnin tarve Kaava-alueelle sijoittuu Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alue, jota ei ole merkitty kaavakarttaan. Natura-alue tulee merkitä kaavaehdotukseen sille soveltuvalla merkinnällä. Lisäksi kaava-alueella sijaitsee Saanan luonnonsuojelualue. Kaava-alueen läheisyyteen sijoittuu kolme muuta Natura-aluetta: Käsivarren erämaa, Malla ja Pältsa. Lapin ELY-keskus on lausunut kaavan valmisteluaineistoa koskevassa lausunnossa, että Kilpisjärvi 2020 — kehittämissuunnitelmaan liittyen on tehty vaikutusten arviointi (15.12.2010). Vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu maankäytön vaikutuksia Saanan luonnonsuojelualueen, Mailan, Käsivarren erämaan ja Tornionjoen-Muonionjoen Natura 2000 -alueisiin. Lapin ELY-keskus on tuolloin (26.1.2011) todennut, että vaikutusten arvioinnin perusteella ei ole ennalta arvioiden poissuljettavissa, ettei kehittämissuunnitelmassa esitetyillä toimilla olisi todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Saanan luonnonsuojelualueen ja Mallan luonnonarvoille. Vaikka kaavaselostuksessa vaikutuksia Natura-alueisiin on suurpiirteisellä tasolla selvitetty, tulee sitä tarkentaa sekä tarvittaessa päivittää vastaamaan nykytilannetta. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Kilpisjärven yleiskaavoituksen yhteydessä tulee laatia luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi yleiskaavan toteuttamisen vaikutuksista Natura-alueisiin. Arvioinnissa on huomioitava yleiskaavassa osoitettujen aluevarausten vaikutukset Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin. Pohjavesialueet Suunnittelualueelle sijoittuu yhteensä viisi luokiteltua pohjavesialuetta. Ailakkavaara (12047114) ja Siilasjärvi (12047112) on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeiksi (I luokka). Alajärvi A (12047115A), Alajärvi B (12047115B) ja Alajärvi C (12047115C) on luokiteltu luokkaan III (muu pohjavesialue). III luokan pohjavesialueiden soveltuvuutta yhdyskuntien vedenhankintaa ei vielä ole selvitetty. Enontekiön kaikkien pohjavesialueiden luokituksia ei vielä ole tarkistettu	(kalkkihuuresammal) esiintymispaikkaa. Laji on täten myös asianmukaisesti yksilöity. Käsivarren tunturijärvet on osoitettu aluemerkinällä luonnonsuojeluohjelma, rantojensuojelu. Rajausta on osoitettu saatavilla olleen paikkatietoaineiston mukaisena. Yleiskaavan rakentamisalueet on osoitettu rantojensuojeluohjelman ulkopuolelle, vain pieniltä osin Kilpisjärven taajaman laajentumisalue ja paikallista kulttuuri tukeva porotila-alue ulottuu osittain rantojensuojeluohjelman alueella. Kaavamääräyksen on kuitenkin turvattu vesien tilaa, eikä suojelutavoite näin vaarannu. Kaava-alueella sijaitsevat Natura-alueet on merkitty kaavakartalle. Yleiskaavan toteutumisesta on laadittu erillinen Natura-arviointi ja toimenpidesuunnitelma vaikutusten lieventämiseksi. Pohjavesialueiden tiedot on päivitetty kaavaselostukseen ja tilanne on tarkistettu vielä kevättalvella 2024. Siilasjärven pohjavesialue on merkitty luokkaan I.

LAUSUNTO	VASTINE
lainsäädäntöä (Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä 1299/2004, luku 2a) vastaavaksi. Enontekiön osalta pohjavesialueiden luokitustyö valmistuu arviolta vuoden 2023 aikana. Ailakkavaaran pohjavesialueella sijaitsee Enontekiön vesihuolto Oy:n Ailakkavaaran vedenottamo. Ailakkavaaran vedenottamolta on vuonna 2020 otettu pohjavettä keskimäärin 78 m³/d. Siilasjärven pohjavesialueella sijaitsee tutkittu vedenottamonpaikka, jolle on myönnetty vesilainmukainen lupa 15.5.2014 (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto PSAVI/28/04.09/2013). Vedenottamoa ei kuitenkaan ole rakennettu lupapäätöksen mukaisessa neljän vuoden määräajassa, minkä vuoksi lupa on rauennut. Siilasjärven tutkittu vedenottamonpaikka on kuitenkin tärkeä turvata esimerkiksi kriisitilanteita tai tulevaisuuden vedenottotarpeita varten. Kaava-alueella sijaitsee myös Enontekiön vesihuolto Oy:n Saananjuuren vedenottamo, jolta on vuonna 2020 otettu pohjavettä keskimäärin 3 m³/d. Saananjuuren vedenottamo ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella, mutta Lapin ELY-keskus tulee tarkastelemaan alueen rajaamisen mahdollisuutta samassa yhteydessä, kun Enontekiön kaikkien pohjavesialueiden luokitukset tarkistetaan. Kaavaselostukseen tulee päivittää pohjavesialueita koskevat tiedot, sillä esimerkiksi Siilasjärven pohjavesialueen luokitus on kaavan valmisteluaineiston nähtävilläolon jälkeen noussut III luokasta I luokkaan eli vedenhankintaa varten tärkeäksi. Käytössä olevat vedenottamot sekä Siilasjärven tutkittu vedenottamonpaikka tulee kaavassa osoittaa merkinnällä ET (yhdyskuntateknisen huollon alue). Kaavaehdotuksessa ei ole lainkaan pohjavesialueita koskevia kaavamääräyksiä. Lapin ELY-keskus katsoo, että pohjaveden määrän ja laadun turvaamiseksi pv-merkinnällä ositetuilla alueilla tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojelemiseen. Lisäksi kaavamääräykseen tulee sisällyttää, että pohjavesialueella rakentamista ja muuta maankäyttöä saattavat rajoittaa vesilaki ja ympäristönsuojelulaki. Arvokkaat geologiset muodostumat Suunnittelualueelle sijoittuu yhteensä neljä valtakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltua kivikkoa: Saanan kivikot (KIVI-19-200), Tsahkaljärven eteläpuolen kivikko (KIVI-19-201), Muotakatan itäpuoli (KIVI-19-202) ja Mukkavaara (KIVI-19-209). Valtakunnallisesti arvokkaita kivikkoja koskeva aineisto on julkaistu oppaassa Valtakunnallisesti arvokkaat kivikot (Suomen ympäristö 2/2019) ja niitä koskeva paikkatietoaineisto on saatavilla muun muassa ympäristöhallinnon Avoin tieto -palvelusta. Lisäksi suunnittelualueelle sijoittuu Siilasvuoman arvokas harjuaalue, joka on inventoitu Lapin Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamishankkeen (Poski-hanke) 2. vaiheen (2016–2020) yhteydessä. Siilasvuoman harjuaalue erottuu selvästi ympäristöstään ja on maisemallisesti merkittävä. Arvokkaiden harjujen paikkatietoaineiston voi pyytää käyttöön Lapin ELY-keskukset. Kaavoituksessa ei ole huomioitu edellä mainittuja arvokkaita geologisia muodostumia. Kaavaselostukseen tulee täydentää valtakunnallisesti arvokkaiden kivikkojen sekä arvokkaan harjun tiedot. Lisäksi valtakunnallisesti arvokkaiden kivikkojen sekä arvokkaan harjuaalueen rajaukset tulee kaavassa osoittaa merkinnällä ge (arvokas harjuaalue tai muu geologinen	Pohjavesialueen kaavamääräystä on päivitetty. Määräykseen on kirjattu, että alueella on otettava huomioon pohjaveden suojeleminen siten, että sen käyttömahdollisuuksia, laatua tai riittävyyttä ei vaaranneta, ja että ympäristönsuojeluviranomaisille on suunnittelu- ja rakentamistoimenpiteiden yhteydessä varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kaavakartalle on lisätty oma merkintänsä valtakunnallisesti arvokkaille geologisille muodostumille (ge). Kyseisen merkinnän määräyksessä kielletään alueen erityispiirteitä haitallisesti muuttavat toimenpiteet ja kehoitetaan kiinnittämään erityistä huomiota arvokkaan geologisen muodostuman suojeluun ja hoitoon. Siilasvuoman harjuaalue on merkitty paikallisesti arvokkaana harjuaalueena (ha). Kaavamääräyksen mukaan erityistä huomiota on kiinnitettävä arvokkaan geologisen muodostuman suojeluun ja hoitoon. Maankäytössä on pyrittävä siihen, että maanpintaa rikotaan mahdollisimman vähän ja rakentamattomat osat tulee säilyttää luonnontilaisina. Lausunnossa mainitut arvokkaat geologiset muodostumat on huomioitu myös kaavaselostuksessa.

LAUSUNTO	VASTINE
muodostuma). Ge-alueita koskien tulee myös antaa kaavamääräykset, joilla ohjataan muun muassa alueelle sijoittuvaa rakentamista ja muuta maankäyttöä. Ge-alueille toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa on huolehdittava, että arvokkaiden geologisten muodostumien geologiset ja maisemalliset arvot turvataan. Lisäksi toimenpiteet tulee ge-alueilla toteuttaa niin, että maanpintaa rikotaan mahdollisimman vähän ja esimerkiksi rakennuspaikan rakentamattomat osat tulee säilyttää luonnontilaisina. Tulvat ja hulevedet Kaavaehdotuksessa on osoitettu asuin- ja lomarakentamisen alueita mm. Kilpisjärven ja Peerajärven ranta-alueille. Kaavaselostuksessa on tunnistettu tulviin ja sään ääri-ilmiöihin liittyvä valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite, mutta tulva-asioita tai alimpia rakentamiskorkeuksia ei muutoin ole aineistossa käsitelty. Yleiskaavaehdotuksessa osoitetuille asuin- ja lomarakentamisen alueille on pääosin esitetty asemakaavan laatimista. Asemakaavoitettujen ja asemakaavoitettavaksi aiottujen alueiden osalta Lapin ELY-keskus muistuttaa, että niiden alueiden osalta, jotka sijoittuvat vesistöjen ranta-alueille, tulee asemakaavan laatimisen yhteydessä tarkastella asemakaavoitettavaan alueeseen kohdistuvat mahdolliset tulvariskit ottaa tulvakorkeudet huomioon rakennuspaikkojen sijoittamisessa. Lapin ELY-keskus katsoo, että jo yleiskaavassa tulee antaa tulvariskien huomioimiseksi tarpeelliset kaavamääräykset. Kaavaselostuksen mukaan hulevedet on tarkoitus huomioida tulevan asemakaavoituksen yhteydessä. Lapin ELY-keskus katsoo, että myös yleiskaavalla tulisi jo ohjata hulevesien hallintaa esimerkiksi yleismääräyksin. Rakennetun ympäristön ja maiseman vaaliminen Lapin ELY-keskus katsoo, että yleiskaava-alueelle sijoittuvat valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on pääosin tunnistettu kaavaselostuksessa, mutta niitä ei ole merkitty kaavaehdotukseen. Tunnistetut valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt tulee esittää myös tarvittavin kaavamerkinnoin ja merkintöjä koskevin suojelu/säilyttämismääräyksin yleiskaavakartalla. (Ks. myös maakuntakaavan ohjausvaikutus). Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavamääräyksissä tulisi todeta, että maankäyttö- ja rakennuslain 41 §:n 2 momentin perusteella suojeltujen rakennusten korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto. Kunnalla on mahdollisuus MRL 43.2 §:n perusteella määrätä, että alueen maisemaa oleellisesti muuttavaa toimenpidettä, kuten maa- aineiden otto ja metsien avohakkuu, ei saa suorittaa ilman kunnan myöntämää MRL 128 §:n mukaista maisematyölupaa. Virkistysalueet	Kaavatyön tueksi on laadittu tulvaselvitys. Toiseen kaavaehdotukseen on lisätty tulva-alueet (100a ja 100/a + 1 m). Yleiskaavassa uusina osoitettavat rakentamisen sallivat alueet on sijoitettu tulva-alueen ulkopuolelle. Hulevesien osalta kaavassa annetaan seuraavat yleismääräykset: Rakennetuilla ja rakennettavilla alueilla tulee ehkäistä hulevesien muodostumista ja niihin kohdistuvaa laatuhahtaa. Hulevedet on pyrittävä käsittelemään ja hyödyntämään syntypaikallaan. Mikäli hulevedet johdetaan pois syntypaikaltaan, on järjestelmän oltava hulevesiä suodattava ja viivyttävä. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on merkitty kaavakartalle omalla kaavamerkinnällään. Kyseisen merkinnän kaavamääräyksessä on kuvattu, millä tavalla kyseiset kohteet tulee huomioida. Määräykseen on kirjattu, että ennen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin tai merkittäviin rakennushankkeisiin ryhtymistä tulee museoviranomaisille varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Lisäksi on kirjattu, ettei alueella saa suorittaa maisemaa muuttavaa toimenpidettä ilman MRL 128 §:n mukaista maisematyölupaa. Čáhkálgávrin rantaan ulottuva virkistysalue on muutettu toisessa ehdotusvaiheessa retkeilyalueeksi. Merkintöjen määräykset ja

LAUSUNTO	VASTINE
Cahkaljärven rantaan sijoittuva VL-merkintää ei löydy kaavamerkintöjen luettelosta tai vaihtoehtoisesti Cahkaljärven virkistysalue on ollut tarkoitus osoittaa VL-1 merkinnällä, jolloin merkinnästä puuttuu indeksinumero. Myös kaavaselostuksen kirjauksia on tarpeen tältä osin tarkistaa yhteneväksi. Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu useita ulkoilureittejä. Mikäli reitit ovat ennestään ulkoilulain perusteella perustettuja ulkoilureittejä, tulisi ne osoittaa kaavassa olemassa olevina ulkoilureitteinä ja erillisenä merkintänä sellaiset mahdolliset uudet suunnitellut ulkoilureitit, joita ei ole vielä perustettu ulkoilulain mukaisesti. Samoin moottorikelkkareittien osalta tulisi erottaa ennestään maastoliikennelain perusteella perustetut reitit niistä reiteistä, jotka ovat vasta suunnitteilla.	kaavaselostus on samassa yhteydessä päivitetty vastaamaan kartan merkintöjä. Entuudestaan olemassa olevat ulkoilu-/retkeilyreitit ja uudet ulkoilu-/retkeilyreitit on eriytetty omiksi kaavamerkinnöikseen.
Poronhoito Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu kaavamerkinnällä poronhoitoaluetta (Mpo). Merkinnällä tarkoitettua alueidenkäytön ohjaamistarvetta ei ole enemmälti kaavamääräyksiin avattu. Lapin ELY-keskus pyytää kaavan laatijaa harkitsemaan merkinnän käyttötarkoituksen havainnollistavampaa kuvaamista, koska poronhoitoalue on määritelty poronhoitolain 2 §:ssä ja se kattaa muiden laissa lueteltujen alueiden ohella koko tämän yleiskaava-alueen. Yleiskaavan tarkoituksena on ohjata alueidenkäyttöä haluttuun suuntaan, ja osoittaa se erilaisin kaavamerkinnöin ja -määräyksiin. Mikäli Mpo-merkinnän tarkoituksena on sallia ainoastaan poronhoito ko. alueella, olisi tarkoitusta kuvaavampi merkinnän nimike ”poronhoitoon käytettävä alue”. Jos alueella puolestaan on tarkoitus sallia myös vähäisissä määrin muuta toimintaa tai vähäisten rakennelmien rakentamista, tulisi siitä määrätä kaavamääräyksiin.	Mpo-merkintä on muutettu tarkoittamaan poronhoitoalueen sijaan poronhoitoon valtaosin tarkoitettua aluetta. Merkintään on liitetty määräys, jossa on avattu kyseisen merkinnän sallimaa toimintaa sekä sen asettamia rajoitteita muulle maankäytölle. Tarkoituksena on sallia vähäisissä määrin myös muut käyttötarkoitukset poronhoidon ohella, kuitenkin niin, ettei tämä muu toiminta aiheuta huomattavaa haittaa poronhoidolle.
Teollisuusalue Yleiskaavassa on osoitettu noin 14 hehtaarin teollisuusalue TY-1. Kaavaselostuksen mukaan teollisuusalue on tarkoitettu ympäristöhaittaa tuottamattomalle teolliselle ja kaupalliselle palvelutoiminnalle. Tämä tarkoitus ei kuitenkaan käy esille kaavamerkinnän TY-1 kuvauksesta. Lapin ELY-keskus katsoo, että tarkoitus tulisi lisätä kaavamerkintää koskevaan määräykseen, jotta kaavan ohjausvaikutus tulevalle alueen asemakaavoitukselle toteutuisi tarkoitettulla tavalla. Lisäksi alueen laajuutta voi olla tarpeen vielä harkita, ottaen huomioon, että alueen pohjoisosaa sijoittuu pohjakartan perusteella suomalaiselle alueelle. Vaikka alueen rakennuskelpoisuus tutkitaan tarkemmin vasta asemakaavoituksen yhteydessä, tulisi jo yleiskaavassa pyrkiä osoittamaan kaavoitettavaksi lähtökohtaisesti rakennuskelpoisia alueita. Suoalueiden rakentaminen edellyttää usein maanmuokkausta ja pengertämistä, jolloin muun muassa vaikutukset maisemaan ja lähellä olevaan pohjavesialueeseen korostuvat. Kaavaselostuksessa ei ole myöskään esitetty perusteita sille, miksi teollisuusalueen TY-1 pohjoisosan olisi tarpeen sijoittua osin päällekkäin pohjavesialueen kanssa. Lapin ELY-keskus pyytää tarkistamaan TY-1 -aluevarausta vähintään pois pohjavesialueelta.	Teollisuustoiminnot on poistettu koko kaava-alueelta. Rakentamiselle tarkoitettu alue on supistettu koskemaan vain maa-ainesten varastointikäytössä olevaa nykyistä aluetta ja poistettu varaukset pohjavesialueelta eikä ulotu sen varsinaiselle muodostumisalueelle. Kaavamerkintä on päivitetty maanomistajan toiveesta muotoon RM, matkailupalvelujen alue. Alueen suunnittelussa on huomioitava liikennejärjestelyjen toimivuus ja turvallisuus, esteettömyys, rakennusten ja rakennelmien sovitaminen maisemaan, luonnonympäristön laadun säilyminen ja vesihuollon järjestäminen. Alueella on sallittu lomarakentamisen lisäksi ympärivuotinen asuminen, mikäli se soveltuu alueen muuhun maankäyttöön.
Vuorovaikutuksesta kaavan laadinnan yhteydessä MRL 206 a §:n perusteella, jos osayleiskaava toteuttamisella on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia toisen Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle, ympäristöministeriön tai valtioneuvoston asetuksella säädettävän valtion muun	Kunnan näkemyksen mukaan kaavaratkaisun muuttaminen toisen ehdotuksen muotoon ei edellytä kansainvälisen osallistamisen

LAUSUNTO	VASTINE
vastuuviranomaisen on huolehdittava tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY 7 artiklassa edellytetystä ilmoitusmenettelystä ja neuvottelujen käymisestä kaavan toteuttamisen merkittävistä ympäristövaikutuksista toisen jäsenvaltion kanssa. Yleiskaavoitettava alue sijoittuu Norjan ja Ruotsin rajan välittömään läheisyyteen. Kaavaselostuksen osallistumista koskevan kohdan 7.1 mukaan yleiskaavoituksen kuluessa ei ole esitetty kansainvälisen osallistamisen tarvetta. Lapin ELY-keskus muistuttaa, että mikäli kaavan toteuttamisella voi olla todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen valtion alueelle, kaavoituksesta vastaavan viranomaisen tulee viipymättä toimittaa ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta ympäristöministeriölle. Ilmoitukseen tulee liittää kaavaa koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä käytettävissä oleva kaavan valmisteluaineisto (MRL 206 b §). Lopuksi Edellä on käyty läpi yleiskaavan riittäviä selvityksiä ja sisältövaatimuksia huomioon ottamista siltä osin, kuin niissä on havaittu tarkistamis- ja selventämistarpeita. Lapin ELY-keskus pyytää huomioimaan edellä kerrotut asiat. Sisältövaatimusten osalta yleiskaavaehdotuksessa on vielä tarkistamistarpeita. Lisäksi sisältövaatimusten huomioon ottaminen on kaavaselostuksessa esitetty varsin yleispiirteisesti enemmän kuvaamatta sitä, miten tässä yleiskaavassa esitettävät aluevaraukset ja määräykset toteuttavat säädettyjä sisältövaatimuksia. Vaikutusten arviointi kaavassa on monilta osin puutteellinen erityisesti luontoarvioihin nähden. MRL 42 §:n mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa. Sen vuoksi jo yleiskaavassa on syytä esittää riittävät merkinnät ja määräykset, joilla ohjataan tulevaa asemakaavoitusta. Asiakirjojen selkeys ja avoimuus palvelevat sekä osallisia että päätöksentekijöitä. Kaavaselostuksessa esiintyy lisäksi joitakin kirjoitusvirheitä. Esimerkiksi ss. 54, 57, 66 ja 70 käytetään vielä termiä kaavaluonnos. Yleiskaavaehdotuksen merkintöjen määräyksissä esiintyy useita kirjoitusvirheitä, jotka tulisi korjata. Lisäksi yleiskaavaehdotuksen selkeyteen tulee kiinnittää huomiota. Yleiskaavan merkinnät peittyvät pohjakartan merkintöjen sekaan, haitaten kaavakartan luettavuutta. Pohjakarttaa tulisi himmentää tai kaavassa osoitetut aluevaraukset tulisi vaihtoehtoisesti osoittaa väritettyinä, erityisesti VR ja Mpo alueiden osalta. Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu samanlaisella merkinnällä sekä olemassa olevat että kaavoitettavaksi aiotut alueet. Lapin ELY-keskus pitäisi kaavan luettavuuden kannalta selkeämpänä, että merkintä olisi erilainen erilaisilla alueilla.	tarvetta, kun ensimmäisen ehdotuksen rajan tuntumaan tulevat toiminnot on poistettu. Lähtötietoja, kaavakartan aluevarauksia ja kaavamääräyksiä sekä kaavan vaikutusten arviointia on täydennetty ja muutettu lausuntojen ja vuorovaikutteisen suunnittelutyön pohjalta. Pohjakartta on päivitetty ja pyritty näyttämään kaavamerkintöjen taustalla mahdollisimman selkeänä.

LAUSUNTO	VASTINE
Kaavaehdotuksen asettaminen uudelleen nähtäville MRL 65 §:n perusteella kaavaehdotuksen asettamisesta nähtäville säädetään tarkemmin asetuksella. MRA 32 §:n mukaan, jos kaavaehdotusta on olennaisesti muutettu sen jälkeen, kun se on asetettu julkisesti nähtäville, se on asetettava uudelleen nähtäville. Uudelleen nähtäville asettaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos muutokset koskevat vain yksityistä etua ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuullaan erikseen. Lapin ELY-keskus katsoo, että nyt nähtävillä pidetyssä yleiskaavaehdotuksessa on vielä merkittäviä puutteita kaavamerkinnoissa, -määräyksissä ja vaikutusten arvioinnissa. Lisäksi erityisesti on tarpeen tarkistaa luontoselvityksiä ja arvioitava asianmukaisesti vaikutukset Natura-alueiden suojeluperusteisiin. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavaehdotus tulisi asettaa uudelleen nähtäville tehtyjen täydennysten ja korjausten jälkeen.	Osayleiskaavan selvityksiä on täydennetty ja kaavakarttaa sekä kaavaselistusta muutettu ensimmäisen ehdotusvaiheen jälkeen merkittävästi. Osayleiskaavan vähäistä suuremman tarkistamisen vuoksi ehdotus asetetaan uudestaan julkisesti nähtäville.
Saamelaismuseum Siida 6.8.2021 Saamelaismuseum Siida on alueellinen vastuumuseum saamelaisalueella ja toimivaltainen viranomainen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä rakennusperinnön ja maiseman suojelun ja hoidon osalta. Yleiskaava kuulutettiin vireille 8.3.2012. Asiasta on järjestetty viranomaisneuvottelu 27.3.2012. Kulttuuriympäristön osalta on valmisteluvaiheen lausunnon antanut Museovirasto (10.12.20212). Museoviraston on lausunnossaan todennut, että rakennetun ympäristön eheyttäminen ja täydentäminen tulee tapahtua valtakunnallisesti arvokasta maisemaa säilyttäen eikä aluevarauksia tule osoittaa maisemaan soveltumattomille paikoille tunturien rinteisiin. Edelleen lausunnossa todetaan, että maisemavaikutusten arvioinnissa (Pöyry Finland Oy 29.11.2010) annettuja suosituksia tulee noudattaa kaavaratkaisussa ja että asuinalueiden asemakaavoituksessa tulee huolehtia siitä, ettei rakentamista osoiteta liian korkealle tunturien rinteisiin. Kaavamuutosprosessissa ei ole tämän vaiheen jälkeen katsottu tarpeelliseksi laatia uusia selvityksiä. Saamelaismuseon huomiot kaavaselistukseen ja kaavakarttaan. Kaavaselistuksessa tulee mainita aluksi, että lähes koko kaava-alue on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita (Valtioneuvoston päätös 5.1.1995), maakuntakaavassa merkinnällä ma 5970, "Saanan maisemanähtävyysalue". Lisäksi Saana ympäristöineen on luonnonsuojelualue (FI1300112) ja maisemakokonaisuus (MAO120156), joka kuuluu maisemansuojeluohjelmaan. Maisema-alue on osoitettu kaavakartalla YM:n yleiskaavaoppaan ohjeen mukaisesti rasterilla. Kaavakartalla se tulee osoittaa merkinnällä ma. Kaavamääräystä Saanan maisemallisesti arvokkaan kohteen osalta tulee muuttaa seuraavasti: <i>Valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue (Saanan maisemanähtävyysalue) valtioneuvoston periaatepäätös 5.1.1995.</i> Kaava-alue kuuluu osittain valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ehdotetulle alueelle "Käsivarren suurtunturien maisema" (Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi; MAPIO-työryhmän ehdotuksen alueet). Maisema-alueiden vahvistamisprosessi on vielä kesken.	Osayleiskaavan yhtenä tavoitteena on turvata kaava-alueen erämainen luonne sekä yhteensovittaa arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja maisema-alue sekä muut toiminnot maisemakuvallisesti hyväksyttävällä tavalla. Toiseen ehdotusvaiheeseen siirryttäessä rakennetun ympäristön aluevarauksia on tarkasteltu uudelleen ja monin paikoin alueita on rajattu aiempaa pienemmiksi sekä siirretty tunturien ja vaarojen rinteillä alemmas. Maisemaa suojataan myös jättämällä mahdollisuuksien mukaan vesirajan ja rakentamisen väliin suojavyöhykettä esimerkiksi VR-merkinnällä osoitettuna. Käsivarren suurtunturien maisema-alue on vahvistettu VAMA 2021 -alue ja se on huomioitu kaavakartalla ja kaavaselistuksessa. Käsivarren suurtunturien valtakunnallisesti arvokkaan alueen kehittämisen ja suunniteltujen toimintojen lähtökohtana tulee kaavamääräyksen mukaan ensisijaisesti olla tunturimaisema-arvojen turvaaminen. Kaavamääräykseen on lisätty, että valtakunnallisessa inventoinnissa mainittujen rakennusten korjaustoista sekä muun ympäristön olennaisista muutoksista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on merkitty kaavakartalle aluerajauksin ja niiden kaavamääräys on

LAUSUNTO	VASTINE
Kaava-alueella sijaitsee kaksi valtakunnallisesti merkittävaksi arvotettua rakennetun kulttuuriympäristön kohdetta (RKY 2009), "Kilpisjärven matkailuhotelli" (SR 3080) sekä Ahdaskurun silta osana teemakohdetta "Jatkosodan tapahtuma- ja muistopaikat" (ma 5972). Kohteet on mainittu kaavaselistuksessa ja ne tulee merkitä kaavakartalle rasterilla yleiskaavaoppaan mukaisesti sekä varustaa riittävän suojelumääräyksin. Kaavakartalla tulee olla selitys: <i>Ympäristö on säilytettävä. Valtakunnallisessa inventoinnissa mainittua rakennuskohdetta ei saa purkaa ilman MRL 127§:n mukaista lupaa. Rakennusten korjaustöistä sekä muun ympäristön olennaisista muutoksista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.</i> Yleiskaavaselvitys on kulttuuriympäristökohteiden osalta jäsentymätön. Kulttuuriympäristöstä teetettyjä raportteja on käytetty selvityksessä suoraan, ilman analyysiä. Sisällysluetteloon olisi hyvä tehdä selkeä jako otsikoinnissa, mm. seuraavasti: Kulttuuriympäristökohteet - maisema - rakennettu kulttuuriympäristö - arkeologinen kulttuuriperintö Vaikutukset maisemaan -kappaleessa ei ole riittävästi arvioitu yleiskaavan vaikutuksia valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Yleiskaavan vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön -kappale puuttuu kaavaselvityksestä kokonaan. Kohteet Siilastupa, retkeilymaja, sen vanhin majoitusrakennus sekä retkeilymajan kioskia tulee varustaa suojelumerkinnällä valmisteluvaiheessa olevan Pohjois-Kilpisjärven asemakaavan mukaisesti. Kilpisjärven maisemaselvityksessä huomioitujen kohteiden Rajavartiolaituksen rivitalot sekä Helsingin yliopiston biologinen asema tulee myös huomioida mahdollisina suojelukohdeina. Saamelainen kulttuuriympäristö on tiiviissä yhteydessä saamelaiseen kulttuuriin, elinkeinoihin ja perinteeseen. Yleiskaavoitusta varten on keväällä 2021 järjestetty Poronhoitolain 53§:n ja Saamelaiskäräjälain 9§:n mukaisia neuvotteluja. Yleiskaavoitusta varten tehdyn selvityksen mukaan yleiskaavoituksessa esitetyt uudet hankkeet ovat haitallisia saamelaiskulttuurille ja poronhoidolle. Moottoriurheilukeskuksen ja teollisuusalueen toteuttaminen vaikuttaisi haitallisesti saamelaisten elinkeinoon eli poronhoitoon. Saamelaismuseon näkemyksen mukaan kaavassa esitetyn rakentamisen aiheuttamat pysyvät vaikutukset kulttuuriin ja saamelaisten perinteeseen elinkeinoon tulee minimoida. Kaavakarttaan on lisätty yleismääräys poronhoidon ja saamelaiskulttuurin huomioon ottamisesta sekä merkintä poronhoitoalueesta (Mpo) vaikkakin poronhoitolain 2 §:n mukaan poronhoitoalue kattaa koko yleiskaava-alueen. Edelliseen liittyen, uudisrakentaminen kyläalueella tulee keskittää olemassa olevan rakennuskannan yhteyteen eli Salmivaaraan ja kyläkeskuksen yhteyteen. Kaavakarttaan on merkitty suurin osa tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä, kuitenkin osa niistä puuttuu. Kartasta puuttuvat seuraavat kohteet: Golgotvuopmi 1000018066, Siilaskoski 1 1000018119 ja Tsahkaljoen luusua 1000002889.	hengeltään lausunnossa esitetyn kaltainen, yleisesti Suomessa käytetty koskien rky-kohteita, vaikka sanamuoto poikkeaa. Kaavamääräyksissä edellytetään, että suojeltavan rakennuskannan läheisyyteen rakennettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota rakennusten sijoitteluun ja rakennusten arkkitehtuuriin, ja sovitettava se huolella ympäröivään taajamakuvaan ja maisemaan. Vähäistä merkittävämpi alueiden rakentaminen tulee ratkaista ensisijaisesti asemakaavoittamalla. Asemakaavoituksen yhteydessä voidaan antaa yleiskaavatasoa tarkempia määräyksiä rakentamisen määrästä ja laadusta. Kaavaselvityksestä on selkiytetty. Nykytilan kuvaus ja vaikutusten arviointi on eriytetty omiksi luvuikseen. Lausunnossa on esitetty suojelumerkintää neljälle rakennukselle, osayleiskaavan mittakaavan takia tätä kunta ei näe tarkoituksenmukaisena. Kohteet ovat kunnalla tiedossa ja siten ne on suojeltavissa asemakaavoja laadittaessa. Osayleiskaavalla osoitetaan valtaosa alueesta poronhoitoon valtaosin tarkoitettuihin alueisiin. Lisäksi useissa muissa kaavamerkinnöissä kiinnitetään huomiota poronhoidon toimintaedellytysten säilymiseen. Moottoriurheilun alueet on poistettu toisesta kaavaehdotuksesta, ja edellisen ehdotuksen teollisuusalue on pienennetty merkittävästi ja se on osoitettu vähemmän häiriötä aiheuttavana RM-alueena. Paliskunnan ja saamelaiskäräjien kanssa on neuvoteltu kaavaehdotuksen äärellä. Ensimmäisessä kaavaehdotuksessa esiintynyt kaavamerkintä poronhoitoalue (Mpo) on muutettu muotoon poronhoitoon valtaosin

LAUSUNTO	VASTINE
Karttaan on merkitty muinaisjäännoiksi toisen maailmansodan aikaisia kohteita, jotka eivät ole lain suojaamia muinaisjäännoiksi vaan kulttuuriperintökohteita. Tällaisia merkintöjä on muun muassa Saanan luoteispuolella, Salmivaarassa, Kukkulajoen eteläpuolella ja Ailakkalahdenlantoilla. Lisäksi Muotkatakan sotamuistomerkki on merkitty kiinteäksi muinaisjäännoiksi. Puhdistamon ja paloaseman välissä on kolme SM-merkintää kohdassa, jossa ei ole tunnettuja muinaisjäännoiksi, ei myöskään sotakohteita. Puuttuvat muinaisjäännökset tulee lisätä kaavakarttaan ja virheelliset merkinnät tulee poistaa. Laajat kohteet, joilla on muinaisjäännosrekisterissä aluerajaus tulisi merkitä myös kaavakarttaan alueina, ei pelkinä pisteinä. Sotahistorialliset kohteet voidaan merkitä kaavakarttaan, mutta niissä tulee käyttää muuta merkintää. Kaavamääräys muinaisjäännoista on puutteellinen, sen tulisi olla yhteneväinen Pohjois-Kilpisjärven asemakaavan määräyksen kanssa: <i>Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettu kiinteä muinaisjäänнос. Muinaisjäännosien kaivaminen, peittäminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevat maankäyttösuunnitelmat on lähetettävä lausuntoa varten museoviranomaiselle.</i> Saamelaimuseo pyytää, että edellä mainitut kohdat huomioidaan ennen kaavaehdotuksen hyväksymistä.	varatuksi alueeksi (Mpo), jolloin termit eivät ole ristiriidassa poronhoitolain tarkoittaman poronhoitoalueen kanssa. Uusi rakentaminen on keskitetty olemassa olevan rakennuskannan yhteyteen, erityisesti kyläkeskuksen reuna-alueille ja Salmivaaran pohjoisosaan. Muinaisjäännoskohteet ja niiden merkinnät on tarkistettu ja päivitetty kaavakartalle. Muinaisjäännoiksi liittyvä kaavamääräys on kirjoitettu muotoon: <i>"Muinaismuistolain (295/1963) nojalla rauhoitettu kiinteä muinaisjäänнос. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydyttävä alueellisen vastuumuseon lausunto."</i>
Metsähallitus 31.8.2021	
Metsähallitus on tutustunut Kilpisjärven yleiskaavaehdotukseen ja esittää huomioitavaksi: Kaavamerkinnot - ja määräykset Luonnonsuojelualue (SL) Kaavaehdotuksessa on osoitettu aluevarausmerkinnällä "Luonnonsuojelualue" luonnonsuojelulain nojalla perustetut tai perustettavat alueet. Saanan ympäristössä merkinnällä on osoitettu Saanan lehtojensuojelualue, Saanan luonnonsuojelualue ja näiden väliin jäävä alue, jotka muodostavat Saanan luonnonsuojelualue (FI 1300112) -nimisen Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen sekä ns. "Saanan taustan". Metsähallitus on todennut jo kaavan valmisteluvaiheen lausunnossa (11.12.2012), että luonnoksen merkittävien puute on se, ettei siinä ole käsitelty Saanan luonnonsuojelualueen laajentamista niin kuin kehittämishankkeessa sovittiin tehtäväksi. Kehittämishankkeen jälkeen vuonna 2019 on ympäristöministeriön johdolla alkanut Pohjois-Lapin luonnonsuojelualueiden perustamista koskeva säädösvalmistelu, jonka tarkoituksena on perustaa luonnonsuojelulain 17 §:n mukaiseksi muuksi luonnonsuojelualueeksi jo aiemmin suojeluun varatut alueet. Kilpisjärven osalta on kyse rantojensuojeluohjelmaan kuuluvasta Käsivarren tunturijärvet -nimisestä alueesta, joka on Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hallinnassa. Liitteessä 1 esitetään Käsivarren tunturijärvien luonnonsuojelualueen rajausta, sellaisena kuin se on esitelty kunnalle ja sidosryhmille vuoden 2019 tilaisuuksissa. Luonnonsuojelualueen lopullinen rajausta ratkeaa säädösvalmisteluprosessin aikana. Kaavaehdotuksessa luonnonsuojelualueeksi perustettavalle alueelle osoitetaan edellä mainitun Saanan luonnonsuojelualueen lisäksi aluevarausmerkinnät retkeily- ja ulkoilualue (VR), lähivirkistysalue (VL) sekä poronhoitoalue (Mpo). Vaikka edellä mainitut aluevaraukset eivät ole käyttötarkoitukseltaan ristiriidassa perustettavan	Luonnon arvoalueet ja luonnonsuojelualueet on muutettu toiseen ehdotukseen merkittävästi laaditun luontoselvityksen ja työneuvotteluissa sekä alustavasta ehdotuksesta 2023 saatujen Metsähallituksen kommenttien perusteella

LAUSUNTO	VASTINE
luonnonsuojelun alueen kanssa, tulisi kyseinen alue Metsähallituksen näkemyksen mukaan osoittaa luonnonsuojelun alueeksi SL- tai S - merkinnällä ympäristöministeriön kaavamerkintöjä- ja määräyksiä koskevan ohjeen mukaisesti. Sen sijaan merkittävä ristiriita on retkeily- ja ulkoilun alueella sekä lähivirkistysaluetta koskevissa suunnittelumääräyksissä. Määräysten mukaan: <i>“Alueen toteuttaminen tulee tapahtua Enontekiön kunnanhallituksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti”</i> (VL-1) ja <i>“Alueelle saa rakentaa laavun, tulisijan, puuvajan ja wc:n vain tällä yleiskaavalla osoitettuihin kohteisiin”</i>. Luonnonsuojelun alueeksi perustettavan alueen virkistyskäytön rakentamista tai muuta luonnonsuojelun alueen maankäyttöä ei ratkaista yleiskaavalla eikä kunnanhallituksen suunnitelman mukaisesti. Luonnonsuojelun alueiden virkistyskäyttöä koskevaa rakentamista ohjataan Metsähallituksen laatimilla hoito- ja käyttösuunnitelmilla tai toimenpidesuunnitelmilla. Enontekiön kunta on luonnollisesti näiden suunnitelmien laadinnassa keskeinen yhteistyökumppani. Metsähallitus edellyttää suunnittelumääräyksiä poistamista. Luonnonsuojelun alue -merkinnällä osoitetaan myös ne Salmivaarassa olevat erityisesti suojellun lajin esiintymispaikat, joiden osalta Lapin ELY-keskus on tehnyt luonnonsuojelun lain 47 §:n mukaisen rajauspäätöksen. Metsähallituksen näkemyksen mukaan ko. alueet tulisi merkitä kaavaan erillisellä indeksillä, joka mahdollistaa suojeluperusteen tarkentamisen merkinnän kuvauksessa. Kaavaehdotuksesta puuttuu Pohjois-Kilpisjärven asemakaavoitettavan alueen tuntumassa sijaitseva pohjansurvaiuskoin suojelun alueeksi perustettu luonnonsuojelun lain 47 § mukainen ERA-alue. Alue tulee merkitä kaavaan SL-merkinnällä. Moottoriurheilun alue (MK) Kaavaehdotuksessa on osoitettu aluevarausmerkinnällä ”Moottoriurheilun alue” Taatsavaaran kärken. Merkintään liittyy kaavamääräys: ” Alueelle maanomistaja saa myöntää lupia moottorikelkkailuun tällä rajatulla alueella”. Metsähallituksen näkemyksen mukaan aluevarausmerkintä tulee poistaa kaavasta. Kaavaehdotus ei kyseisen merkinnän osalta perustu maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisiin riittäviin selvityksiin. Alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee uhanalaisen petolinnun reviiri, johon toiminnan häiriövaikutukset kohdistuvat. Taatsavaaran huipulla esiintyy myös uhanalaisia kalkkikallioiden sammalia, mm. erittäin uhanalaista tunturilehväsammalta. Vaikka tunturin lakialueet on rajattu niukasti kelkkailun alueen ulkopuolelle, on epätodennäköistä, että kelkkailijat jättäisivät tunturin huiputtamatta. Nykyaikaisten tehokkaiden kelkkojen telat voivat vaurioittaa maastoa lumenkin alla etenkin lakialueilla, missä lumipeite on usein ohut. Kokemus vapaan kelkkailun alueista osoittaa, että kelkkailu ei pysy sille osoitetulla alueella, ellei se rajaudu selkeästi esimerkiksi teihin. On huomattava, että Taatsavaaran kalkkivaikutus todetaan myös yleiskaavan luontoselvityksessä ja Taatsavaara mainitaan heti Saanan jälkeen alueena, jolle suunnittelun alueen merkittävimmät luontoarvot sijoittuvat. Ohjeellinen ajoharjoitteluradan alue vesialueella (W/ajo) Ohjeellisella merkinnällä osoitetaan Ala-Kilpisjärven Muotkalahteen alue ajoharjoitteluradalle. Merkintään liittyy kaavamääräys: ”Ajoharjoitteluradan toteuttamiseen on saatava ympäristölupa”. Samalla osoitetaan matkailupalvelujen alue RM-2 ajoharjoittelun alueen välittömään läheisyyteen. Alue olisi tarkoitettu ajoharjoittelutoiminnassa tarvittavia rakennuksia	Moottoriurheilun aluemerkintä on poistettu kaavaehdotuksesta. Muotkalahteen ajoharjoittelurata on poistettu kaavaehdotuksesta.

LAUSUNTO	VASTINE
varten. Metsähallituksen näkemyksen mukaan kaavamerkinnot W/ajo ja RM-2 tulisi siirtää pohjoisemmaksi lähemmäs Ailakkalahden seutua, mikäli tarvittavat selvitykset sen mahdollistavat. Nykyinen sijainti ei ole mahdollinen, sillä toiminnan häiriövaikutukset kohdistuvat luonnonsuojelulain nojalla suojeltuihin lajeihin. Lisäksi Metsähallitus huomauttaa, että ajoharjoittelurataa koskeva ohjeellinen merkintä sijoittuu Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalue -nimiselle Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella, eikä kyseistä aluevarausta ole huomioitu aikanaan laaditussa Natura tarveharkinnassa. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa (KHO 2216/2018), joka koski jääradan perustamista autojen pienimuotoista testausta varten Tornionjoen-Muonionjoen Natura-alueella sijaitsevalle jääalueelle Muoniossa, on otettu kantaa myös Naturaa koskevaan arviointivelvollisuuteen. Kyseessä olevassa tapauksessa jo hallinto-oikeus edellytti toiminnan vaikutusten asianmukaista arviointia ja KHO vahvisti tämän tulkinnan. Pysäköintialue (LP) Metsähallituksen näkemyksen mukaan kaavaehdotuksessa voitaisiin varautua myös Mallan ja Saanan retkeilyreitistöjen lähtö- ja paikoitusalueiden sekä luontokeskuksen pysäköintialueen laajentumistarpeisiin. Laajentamisessa olisi riittävän paikoituskapasiteetin lisäksi huomioitava myös turvallisuuskäsitteet. Luontokohte Kohdemerkinnällä (vihreä neliö) on osoitettu luonnonsuojelu-, vesi- ja metsälain perusteella suojeltavat luontokohteet. Kaavamerkintään liittyy kaavamääräys: <i>"Suunniteltaessa toimenpiteitä kohteessa tai sen läheisyydessä on varmistettava, että toimenpiteestä ei aiheudu kohteen tuhoutumisen vaaraa"</i>. Kaavamerkinnot antavat täysin puutteellisen kuvan alueen poikkeuksellisen merkittävistä luontoarvoista. Edes kaikkein uhanalaisimpien, luonnonsuojelulain mukaisten erityisesti suojeltavien ja rauhoitettujen kasvilajien esiintymisiä ei ole merkitty kaavaan luontokohteiksi, vaikka suurin osa kyseisistä esiintymistä on nykyisin kaikkien vapaasti tarkasteltavissa Lajitietokeskuksen kautta. Toisin kuin kaavaselostuksessa mainitaan, Metsähallituksen biotooppitietoja ei ole ainakaan kaikilta osin käytetty pohja-aineistona. Esimerkiksi Salmivaaran RA-alueella Metsähallituksen biotooppitiedoissa on ravinteisia avolähteitä, joita ei ole Salmivaaran RA-alueella merkitty luontokohteiksi. Metsähallitus huomauttaa, että biotooppiaineisto on vapaasti saatavilla verkosta, ja että biotooppiaineisto on myös erikseen toimitettu kaavoittajalle toivotussa tiedostomuodossa alkuvuodesta 2021. Kaava-aineiston merkittävä puute on, että kaavaan merkityistä luontokohteista ei anneta mitään muuta tietoa kuin että "alueella on luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain mukaan suojeltava kohde". Jää täysin arvailujen varaan, miten esimerkiksi Salmivaaran pohjoisosan merkityn, VU-1 -alueeksi (poroajeluohjelmapalvelualue) kaavoitetun luontokohteen arvojen on mahdollista säilyä, koska luontokohteen laadusta tai pinta-alasta ei ole mitään tietoa. Yhdystie (Jehkaksen tie) Tullin ja valtakunnanrajan väliseltä alueelta Jehkakselle johtava ura osoitetaan kaavassa yhdystienä. Merkintään ei liity kaavamääräystä. Metsähallitus toteaa, että kyseessä ei ole tieliikenneläin määrittelemä tie, vaan maastoura, jonka käyttö	Mallan ja Saanan reitistöjen lähtöpaikoille, valtatie 21 molemmin puolin, sekä luontokeskuksen lähelle on osoitettu yleiset pysäköintialueet. Saanan puoleista ja luontokeskuksen viereistä pysäköintialuetta on laajennettu toisessa ehdotusvaiheessa. Pysäköintiä lisätään jo olemassa olevan pysäköinnin yhteyteen, joten esimerkiksi liikenneturvallisuuteen vaikuttavia uusia risteyskohteita ei jouduta muodostamaan paikoituskapasiteetin lisäyksen vuoksi. Luonnon arvoalueet ja kohteet sekä niitä koskevat määräykset on muutettu toiseen ehdotukseen merkittävästi Jiehkästä viedä maastoura oli ensimmäisessä kaavaehdotuksessa merkitty yhdystienä. Toiseen kaavaehdotukseen kyseinen reitti on merkitty ohjeellisenä uutena ulkoilu-/retkeilyreititarpeena. Tiemerkinnot on poistettu.

LAUSUNTO	VASTINE
edellyttää Metsähallituksen myöntämää maastoliikennelupaa. Maastourasta ei tulla perustamaan tietä eikä sitä tule osoittaa kaavassa yhdystie -merkinnällä. Metsähallituksen tavoitteena on pitää maastoura ajokelpoisena. Kulttuuriympäristö- ja muinaisjäännöskohteet Kaavakarttaan tulee päivittää kulttuuriympäristökohteiden tiedot ajantasaisiksi, sillä kartalta puuttuvat ainakin valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt sekä osa muinaisjäännöskohteista ja muista arkeologisista kulttuuriperintökohteista. Muut arkeologiset kohteet kuin muinaisjäännökset tulee merkitä kaavakarttaan muulla merkinnällä kuin sm, joka tarkoittaa vain kiinteitä muinaisjäännöksiä. Maisemallisesti arvokas alue Maisemallisesti arvokasta aluetta määriteltäessä tulisi ottaa huomioon ympäristöministeriön valmisteleman päivitysinventoinnin tulokset. Päivitysinventoinnin on tarkoitus korvata valtioneuvoston vuonna 1995 periaatepäätöksellä hyväksymä valtakunnallisesti arvokaiden maisema-alueiden inventointi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamana viranomaisinventointina. Uusista kohteista Käsivarren suurunturien maisemat niminen kohde kattaa merkittävän osan kaava-alueita. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit Jotta kaikki asianosaiset pystyisivät arvioimaan kaavaratkaisun pohjana olleita selvityksiä ja niiden riittävyyttä, selvitysten tulisi olla kaava-aineiston yhteydessä nähtävillä. Tämä koskee myös luontoselvityksen liitteitä, joissa esitetään mm. maastossa inventoidut alueet. Edellä mainittu tieto on tärkeä arvioitaessa selvitysten riittävyyttä erityisesti niiden aluevarausmerkintöjen osalta, jotka on lisätty kaavaan valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen. Aineistosta puuttuvat myös FCG:n erillisinä raportteina laatima luontovaikutusten arviointi sekä Natura-arvioinnin tarveharkinta. Yleiskaavalla on merkittäviä, laaja-alaisia ja pitkäaikaisia vaikutuksia kaava-alueelle sekä sen lähiympäristölle. Vaikutukset ilmenevät suoraa esimerkiksi alueen käytön lisääntymisenä ja siitä aiheutuvin vaikutuksina alueen ympäristöön ja lajistoon. Kaavoitus vaikuttaa pitkällä tähtäimellä myös läheisten luonnonsuojelualueiden hoidon- ja käytön järjestämiseen. Metsähallitus kiinnittää huomion muun muassa siihen, että luonnonsuojelualueiden kävijämäärät ovat muuttuneet oleellisesti vuodesta 2010. Esimerkiksi Mallan luonnonpuiston ja Käsivarren erämaan osalta kävijämäärä on jo kaksinkertaistunut kaavan valmistelun aikana. Kaavassa pitäisi varautua kävijämäärien nelinkertaistumiseen verrattuna Kilpisjärvi 2020 –suunnitelmaan. Edellä kuvatun perusteella Natura -vaikutusten arviointia tulisi päivittää vastaamaan nykytilannetta. Metsähallituksen näkemyksen mukaan kaavassa esitettyjen reittien ja levähdyspaikkojen toteuttamisedellytyksiä ja vaikutuksia ei ole asianmukaisesti arvioitu. Kyseisiä merkintöjä on sijoitettu muun muassa arvokaiden luontokohteiden ja muinaisjäännöskohteiden välittömään läheisyyteen. Esimerkiksi Salmivaaraan on osoitettu reitti erityisesti suojeltavan lajin esiintymisalueen läpi, vaikka alueen rauhoitussäännökset kieltävät muun muassa polkujen rakentamisen alueelle. Arvokkaan kasvilajiston lisäksi polun linjauksella tavataan mm. lettoja ja kalkkivaikutteisia pienruohoniittyjä.	Kulttuuriympäristökohteet, muinaisjäännökset ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on päivitetty kaavakartalle, niille on annettu kaavamääräykset ja kohteet on avattu kaavaselostukseen. Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue määräyksineen on huomioitu kaavassa. Selvityksiä on päivitetty ja täydennetty siirryttäessä ensimmäisestä ehdotusvaiheesta toiseen ehdotusvaiheeseen. Selvitysraportit tullaan liittämään toisen ehdotusvaiheen kaava-aineiston mukaan. Mahdolliset salassapidettävät selvitykset toimitetaan viranomaisille, mutta niitä ei aseteta julkisesti nähtäville. Salmivaaran yli pohjois-eteläsuuntaisesti kulkeva reitti on poistettu kaavakartalta. Salmivaaran ympäri kiertävä ohjeellinen uusi ulkoilu-/retkeilyreititarve on muotoiltu kaavakartalle uudestaan siten, että se pyrkii välttämään luonnonsuojelualueet ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet, joilla esiintyy merkittäviä

LAUSUNTO	VASTINE
Metsähallituksen näkemyksen mukaan reittimerkintä tulee poistaa suojelualueelta. Metsähallitus on esittänyt tiettyjen levähdyspaikkojen poistamista jo 11.12.2012 antamassaan lausunnossa. Kaavaselostus Metsähallitus esittää, että kaavaselostuksen ajantasaisuuteen ja selkeyteen kiinnitettäisiin huomioita. Kaavaselostukseen on kopioitu tekstejä eri aikaan kirjoitetuista lähteistä ja siksi osa selostuksessa esitetyistä tiedoista on vanhentuneita. Esimerkiksi selostukseen on jäänyt maininta Tsahkaljärven tiestä, jota kaavassa ei enää esitetä. Metsähallitus toivoo, että kaava-asiakirjoissa otettaisiin kattavammin kantaa liikennejärjestelyihin ja liikenneturvallisuuteen, koska kaava-alueen läpi kulkee vilkkaasti liikennöity valtatie 21. Muilta osin Metsähallituksella ei ole huomauttamista.	sammallajistoa ja sammalille tärkeitä elinympäristöjä. Reitin tarkka sijainti ja rakenne on tarkemman tason suunnittelua. 11.12.2012 lausunnossa siirrettäväksi esitetty levähdyspaikka on poistettu kaavakartalta. Kaavaselostus on toisen kaavaehdotusvaiheen yhteydessä laadittu uudestaan. Sen rakennetta on selkiytetty, nykytilan kuvaus on päivitetty sekä vaikutusten arviointia on täydennetty.
Lapin Jätehuolto kuntayhtymä Lapeco 19.4.2022	
Olen laatimassa Lapecon Kilpisjärven ecoASEMAN ympäristölupa-hakemusta, ecoASEMA on toiminut aikaisemmin toiminut JL 100§ mukaisena rekisteröitynä asemana osoitteessa Puhdistamontie 1. Nyt tarkoitus on myös alkaa vastaanottamaan vaarallista jätettä konteissa ja olemme hakemassa alueelle ympäristölupaa. Puhdistamontien päässä sijaitsee Kilpisjärven yhdyskuntavesien puhdistamo. Yleiskaavaluonnoksessa (2012) Puhdistamontien alue on merkattu virkistyskäyttöalueeksi ja näin ollen jo alueella sijoitettu toiminto ei olisi kaavanmukainen. Pyydämme huomioimaan alueelle jo sijoitetut ja suunnitellun toiminnon kaavasunnitelmassa.	Toiminto on käynnissä ja luvitettu, kaavan ET-kohdemerkintä kattaa tämän yhdyskuntateknisen huollon toiminnon ja olevan puhdistamon.

Muistutukset

Huomioitavaa: muistutuksista on poistettu henkilötiedot.

MUISTUTUS	VASTINE
Yksityishenkilö 14.7.2021 Kilpisjärven kyläalueen asemakaavan korttelin 16 rakennuspaikkojen 11 ja 12 merkintä kaavaehdotuksessa virheellinen [Henkilötiedoksi luokiteltava tieto poistettu.] Vuonna 2019 erilliset rakennuspaikat (rakennettu 11 ja rakentamaton 12) merkittiin Kilpisjärven kylän asemakaavaan kaavamuuoksen yhteydessä. Nämä muutokset eivät näy nyt esillä olevassa yleiskaavaehdotuksessa. (Ks. liitekartta) Korttelin 16 länsi-pohjoiskulmaan merkitty e-1-alue puuttuu yleiskaavasta Kilpisjärven kyläalueen asemakaavassa [on] [henkilötiedoksi luokiteltava tieto poistettu] e-1-alue tutkimustoimintaa varten. [Henkilötiedoksi luokiteltava tieto poistettu] ja e-alueella on ollut 1980-luvulta alkaen Ilmatieteen laitoksen, Oulun yliopiston ja Sodankylän observatorion havainto- ja tutkimuslaitteita. Toiminta on viime vuosina vähentynyt, mutta mittauksia tehdään edelleen ajoittain pitkäaikaisseurantoihin. Havainto- ja mittaustoimintaa varten maastossa e-alueella on kiinteitä rakennelmia, voimajohtoja, metallirakenteita, betonijalustoja ym. Nykyisen kyläasemakaavan mukainen E-aluemerkintä tulee sisällyttää myös yleiskaavaan vähintään saman laajuusena tai jopa laajennettuna, koska osa alkuperäisestä e-alueesta on supistunut [henkilötiedoksi luokiteltava tieto poistettu] vuoksi (Geofysiikan observatorio on lausunut e-alueen säilyttämisen puolesta jo yleiskaavaluonnoksen yhteydessä.) (Ks liitekartta, e-1 merkitty keltaisella.) MUUTA MUISTUTETTAVAA Kilpisjärven rantaviivan ja Valtatie 21:n väliselle kapealle maakaistaleelle Tsahkalluoktantien pohjoispuolelle kaavaehdotukseen merkitty viiden hehtaarin RM-1 on poistettava. Hyvän kaavoituksen periaatteiden mukaisesti matkailupalvelurakentaminen ja pysyvä asuminen on pidettävä erillään. RM-1 "kylpylähotelli" rajautuisi välittömästi Tsahkalluoktan omakotialueeseen lännessä ja pohjoisessa. Melua ja häiriötä tuottavan hotellin ja sen tukitoimintojen (pysäköinti, jätehuolto, rantarakenteet) sijoittaminen rauhallisen omakotialueen kylkeen on vastoin hyvää kaavoituskäytäntöä. Tsahkalluoktan pientaloalue jäisi pahasti puristuksiin, samoin tutkimusta varten varattu e-alue. Tontit ovat pieniä ja niitä ympäröivät viheralueet asumisviihtyvyyden kannalta välttämättömiä. Matkailurakentamisen aiheuttama haitta tutkimukselle ja Tsahkalluoktan asukkailla on kuitenkin vähäinen asia sen rinnalla, mitä Kilpisjärven rantaviivalle rakentuva hotellikompleksi merkitsisi Saanan maisemakokonaisuudelle. Ylä-Kilpisjärven	Mielipiteessä mainitut rakennuspaikat sijaitsevat yleiskaavan ehdotus 2. kyläalueella (AT). Yleiskaava ja asemakaava eivät ole mainittujen tonttien osalta ristiriidassa. Yleiskaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, joka ohjaa asemakaavojen laatimista. Yleiskaavan esitystapa on asemakaavaa yleispiirteisempi, minkä vuoksi eri kaavatasoilla ei osoiteta alueiden käyttöä samalla tarkkuudella. Mielipiteessä mainittu e-1-alue on alaltaan niin pieni, ettei sitä ole mielekästä esittää yleiskaavatasoisessa suunnittelussa. Matkailurakentaminen muuttaa Kilpisjärven maisemaa ja maisemaan kohdistuvia vaikutuksia käsitellään tarkemmin kaavaselvityksessä. Mielipiteessä mainitulla RM-alueella on toteutettu Saanajoen asemakaavaan liittyvä kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys vuonna 2022. Alue on valtaosin tuoretta kangasta, mutta siellä on myös pienet laikut lehtoa tai lehtomaista kangasta sekä kuivaa kangasta. Luontoselvityksessä havaittu suuruuholehto sijaitsee valtatie 21 vastakkaisella puolella, ei RM-alueella. Selvitysalueella ei tiedetä esiintyvän uhanalaisia tai rauhoitettuja kasvilajeja. Osayleiskaavan mittakaavassa alueet on

MUISTUTUS	VASTINE
rantaviiva ei kestä lisärakentamista. RM-1 tontin keskeltä järveen laskee vuolas Saanajoki, joka juoksuuttaa vettä Saanalompolon kautta Saanajärvestä Kilpisjärveen. Sen rannat ovat koko matkalla rehevää lehtomaisemaa, ja yleiskaavan RM-1-tontin keskelle sijoittuvan Saanajoen suiston suurruoholehto on arvokas luontokohde. Rantakivikossa on myös japanilais-yhdysvaltalaisen kuvanveistäjän Ken Hiratsukan kiveen kaiverrettu taideteos. Jos Kilpisjärven rantaviivalle rakennetaan, se on tehtävä alueella, jossa rantaviivaa on entuudestaan rakentamalla rikottu. Kylpylähotellille on jo olemassa asemakaavassa varaus Hotelli Kilpiksen rannassa. Toista varausta ei tarvita. Taatsavaaran MK-alue ja Ala-Kilpisjärven jääajorata rakennuksineen poistettava. Moottorikelkkareitistö ja retkeilyreitit on selkiytettävä. Kelkkaura ei voi kulkea keskellä AO-kortteleita. Matkailua palvelevan rakentamisen neliömäärät ovat ylimitoitettuja. Tarvitaan asuntoja. Kylän etelä- ja pohjoisosan välille suunniteltu kevytliikenteen väylä tulee rakentaa valtatie linjauksen mukaisesti ilman koukkauksia rantaviivan tuntumaan. Rantaraitin tienhoito olisi talvisin vaikeaa. Rantaviiva on pidettävä mahdollisimman koskemattomana. Yleiskaavaluonnos esiteltiin vuonna 2012. Sen jälkeen on tapahtunut merkittäviä muutoksia kylän asemakaavassa ja poikkeusluparakentamisessa. Näitä muutoksia ei ole kaavassa huomioitu. Kaavaehdotuksessa on kasvatettu neliömääriä ja lisäilty matkailurakentamista. Maisema-arvoja ei ole huomioitu edes siltä osin, että rakentamista rajoitettaisiin rantaviivoilla tai korkealla Saanan rinteillä. Kokonaisuutena yleiskaavaehdotus on monilta osin puutteellinen ja virheellinen, muun muassa Salmivaaran ja Peeran osalta. Kilpisjärven yleiskaavoitusprosessi on kestänyt liian kauan, ja ainoa oikea ratkaisu on aloittaa alusta puhtaalta pöydältä. Kilpisjärvi kasvaa ennakoitua nopeammin ja maailma sen ympärillä muuttuu vielä nopeammin. Yleiskaava on laadittava kokonaan uudelleen. Kaavaehdotuksen esillepano kesäloma-aikana osoittaa Enontekiön kunnan taholta huonoa hallintokulttuuria, ja erityisen moitittavaa on se, ettei kaavakarttoja ja liitemateriaalia ole lähetetty Kilpisjärven monitoimitaloon nähtäväksi niille kuntalaisille, joita kaavoitus läheisimmin koskee. Maankäyttö- ja rakennuslain 1 luvun 5 §:n mukaan <i>vuorovaikutteisen suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin tavoitteena on mm. turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten,</i>	esitetty rakennealueina, jotka sisältävät tarpeelliset eri toimintoja erottavat vyöhykkeet / viheralueet. Alueita tulee erottamaan toisistaan myös uusi vesihuoltolinja, mikä Saanajoen ohella huomioidaan alueen tarkemmassa suunnittelussa. Sekä ajoharjoittelurata että moottoriurheilualuumerkintä on poistettu kaavaehdotuksesta. Kyläkeskuksen asuntoalueita on pienennetty ja muotoiltu uudestaan. Moottorikelkkaura ohittaa kyseiset asuinalueet. Kilpisjärven kaava-alueelle on osoitettu uusia alueita sekä vakitukselle että loma-asumiselle ja matkailupalveluille. Näiden alueiden määrää ja keskinäistä suhdetta on arvioitu yhdessä kunnan kanssa ja toiseen ehdotukseen on asumisen määrää kasvatettu. Kyseininen jalankulun ja pyöräilyn yhteys on päivitettyyn kaavaehdotukseen merkitty ohjeellisenä valtatie 21 itäpuolelle, pois rannan tuntumasta. Merkintä on ohjeellinen, joten sen lopullinen linjaus ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa. Osayleiskaavaa on muutettu ensimmäisen ja toisen ehdotusvaiheen välissä. Rakennettavien alueiden sijaintia on tarkasteltu maiseman näkökulmasta ja alueita on tarvittaessa pienennetty ja siirretty rinteillä alemmas.

MUISTUTUS	VASTINE
tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luominen; luontoarvojen säilyttäminen; ympäristöhaittojen ehkäiseminen ja luonnonvarojen säästeliäs käyttäminen. Nämä periaatteet eivät yleiskaavaehdotuksessa toteudu.	
Kilpissafarit 16.7.2021	
Yleiskaavassa pitää määritellä selvästi maastoliikuntareitit (hiihto, retkeily, pyöräily jne.). Moottorikelkkaurat on linjattava niin, että urille pääsee helposti eri puolilta kylää. Esillä olevassa kaavaehdotuksessa kelkkauria on merkitty monella eri merkinnällä. Tsahkaljoen ylittävä kelkkaura on tarpeeton. Kylän alueella kaikki kelkkaurat pitäisi pohjustaa ja niiden linjaukset pitää suunnitella paikallisten kanssa. Kevyenliikenteen väylä VT21:n viereen lentosatomasta tullille. Vakinaisen asumisen AP-korttelit on sijoitettava erilleen RM- ja RA-alueista. Esimerkiksi Tsahkalluoktan omakotialueen pohjoispuolella valtatie molemmin puolin on kaksi RA-1-tonttia. Järven puoleisen tontin rakentaminen rikkoo järvimaiseman, ja Saanan puoleinen RA-1 rajautuisi suoraan uuteen AP-alueeseen. Matkailu- ja loma-asuntorakentamista kaavaehdotuksessa on liian paljon ja niille varatut rakennusoikeudet ylimitoitettuja aiempiin kaavoituksiin verrattuna.	Ulkoiluun ja retkeilyyn liittyviä merkintöjä on muutettu yksiselitteisemmiksi ja reittien linjaukset on tarkistettu. Moottorikelkkaurille on mahdollista liittyä eri puolilta kyläkeskusta. Kaavaehdotukseen on osoitettu olevat kelkkaurat. Jalankulun ja pyöräilyn yhteys on osoitettu kylätaajamien välille. Osayleiskaavan mittakaavassa alueet on esitetty rakennealueina, jotka sisältävät tarpeelliset eri toimintoja erottavat vyöhykkeet / viheralueet. Paliskunnan kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksena on rakentamisen alueita pienennetty. Uusia matkailun ja lomarakentamisen alueita on muotoiltu uudestaan ja niiden yhteisalaa on vähennetty.
Yksityishenkilö 16.7.2021	
Valitus koskien Kilpisjärven yleiskaavaa Ei tietä Jiehkakseen. Tiellä olisi valmistuessaan merkittävää haittaa saamelaiskulttuurille. Jiehkas-tunturi on ollut keskeisessä roolissa saamelaisen poroelinkeino kesälaidunalueena. Kaavoitettu tie halkaisee tämän alueen. Lisäksi tie rikkoo maisemallisesti ja luontoarvoiltaan tärkeää maastoa. Tielle ei ole myöskään mitään järkeviä perusteluja yleiskaavan selosteessa: hiihtäjät ovat aina päässeet lihasvoimin tunturiin, eivätkä he tarvitse tätä tietä. Ei rakentamista Tsahkaljärven suuntaan. Suomessa monellakin tapaa ainutlaatuiselle Kilpisjärvelle on jo nyt rakennettu paljon. Uudisrakentaminen tulee keskittää alueille joissa on jo rakennuksia. Tsahkaljärven suuntaan rakentaminen myös kaventaa porojen laidunalueita. Ei moottoriurheilualuetta eikä testiautorataa/jäärata-aluetta Kilpisjärven eteläpäähän. Alue on maisemallisesti tärkeää aluetta ja vesistöllisesti erittäin merkittävä (koko Torniojoen huippu). Alueen saastuttamisella voi mahdollisesti saastuttaa koko rajajoen yhdellä kertaa.	Jiehkäkäsiin vie olemassa oleva maastoura. Tämä ura oli ensimmäisessä kaavaehdotuksessa merkitty yhdyntienä. Toiseen kaavaehdotukseen kyseinen reitti on merkitty ohjeellisena uutena ulkoilu-/retkeilyreititarpeena. Tiementä on siis poistettu. Čáhkálgávrin suunnalla ollut RM-alue on muutettu AT- ja AP-alueiksi ja rakentamiseen osoitettuja alueita on samalla pienennetty yhteistyössä paliskunnan kanssa. Asuinalueiden ja järven väliin jää useiden satojen metrien levyinen suojavyöhyke. Moottoriurheilualuementä on poistettu kaavaehdotuksesta.

MUISTUTUS	VASTINE
Ei teollisuusaluetta Kilpisjärvelle. Kuten edellä, mahdolliset saasteet voisivat levitä koko rajajokialueelle. Lisäksi alueen ilmanlaatu voi kärsiä. Ehdotetussa yleiskaavassa on puutteita - luontoarvioinnissa (maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, maankäyttö- ja rakennusasetus 1 §), myös Natura-alueen kannalta (luonnonsuojelulaki 65 §) - yleiskaavan ja asemakaavan sisältövaatimuksien osalta (MRL 39 § ja 54 §) ja lisäksi - valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisuutta (luku 3.4) - luonnonsuojelulain vastaisuuteen Naturan osalta (LSL 65 §) Näiden huomattavien puutteiden vuoksi ehdotettu Kilpisjärven yleiskaava pitää palauttaa takaisin valmisteluun.	Toisessa kaavaehdotuksessa ei osoiteta teollisuusalueita. Ensimmäisessä kaavaehdotuksessa esitettyä teollisuusaluetta on pienennetty merkittävästi ja sen käyttötarkoitus on muutettu. Alue on merkitty matkailupalvelujen alueena maanomistajan toiveesta. Viranomaisten toteama osayleiskaavan vähäistä suurempi tarkistamistarve johti siihen, että kaavaehdotusta on muutettu ja täydennetty, ja ehdotus 2. asetetaan uudestaan julkisesti nähtäville. Samassa yhteydessä on tarkasteltu uudestaan kaavan suhdetta muistutuksessa mainittuihin seikkoihin sekä valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, että laadittu Natura-vaikutusten arviointi.
Yksityiset maanomistajat 13.7.2021	
Omistan sisaruksien [henkilötiedot poistettu] kanssa maa-alueen [sijainti poistettu]. Saimme maa-alueen Metsähallitukselta maa-alueen vaihdossa, jossa Metsähallitus sai omistamamme tontin [sijainti poistettu] ja me kyseisin tontin venevalkamapaikkoineen Kilpisjärveltä. Ajatuksena on alusta asti ollut maa-alueen käyttäminen matkailutarkoitukseen joko loma-asutus- tai muuhun matkailupalvelurakentamiseen. Yleiskaavaehdotuksen selostuksen sivulla 38 tontin kohdalle onkin merkitty teksti "matkailupalvelut?". Kuitenkin itse kaavaehdotuksessa tontti on liitetty TY-1 -alueeseen, joka tarkoittaa teollisuusaluetta, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia eli käytännössä aluetta voitaisiin käyttää varastohallien tms. rakentamiseen. Vastustamme ehdottomasti tontin kaavoittamista tämäntyyppiseen tarkoitukseen. Esitämme, että alue kaavoitetaan sellaiseksi RM-1 matkailupalvelualueeksi, että se mahdollistaa alueella matkailun majoitus- ja/tai ohjelmalvelurakentamisen. Mielestämme Kilpisjärvellä on Suomen ja Euroopan mittakaavassa todellista potentiaalia kehittyä merkittäväksi luontomatkailualueeksi. Tällä hetkellä kylän matkailupalvelujen kirjo on vielä varsin kapea ja hyvin majoituspainotteinen, mutta kehittyessään yhä suurempi määrä palveluja ja siten myös rakentamista tarvitaan oheis- ja ohjelmalveluihin. Koska yleiskaava hahmottaa alueen rakentamista hyvin pitkällä aikajänteellä, olisi tärkeää pohtia Kilpisjärven matkailun kehittymistä ja kehittämistä myöskin pitkäjänteisesti. Siksi mielestämme on tärkeää varata nykysuunnitelmaa merkittävästi laajempi alue nimenomaan aktiiviseen matkailupalvelurakentamiseen myöskin kylän eteläosassa ja siirtää teollisuusalue etämmälle kylästä - vaikkakin ehkä kylän eteläpuolelle.	Käyttötarkoitus muutettu mielipiteen mukaisesti RM-alueeksi.